

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Γιώργος Μανιάτης, Υπεύθυνος Τμήματος Κλαδικών Μελετών IOBE

Svetoslav Danchev, Υπεύθυνος Τμήματος Μικροοικονομικής Ανάλυσης και Πολιτικής IOBE

Νοέμβριος 2016

Περιεχόμενα

Περίληψη

1. Στόχος της μελέτης
2. Εξέλιξη κατανάλωσης και φορολογίας προϊόντων καπνού
3. Οικονομικό «αποτύπωμα» κλάδου παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού
4. Εκτίμηση επιπτώσεων από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ
5. Συμπεράσματα
6. Παράρτημα

Περίληψη (1/2)

- Από την 1.1.2017, σύμφωνα με τον Ν.4389/2016, προβλέπεται η αύξηση του αναλογικού συντελεστή ΕΦΚ στα τσιγάρα από 20% σε 26% και του ΕΦΚ στον λεπτοκομμένο καπνό από €156,7 σε €170 ανά φορολογική μονάδα. Με την αύξηση αυτή επιδιώκεται η είσπραξη επιπλέον €121,8 εκατ. φορολογικών εσόδων σε ετήσια βάση.
- Η αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε σημαντική αύξηση των τιμών (κατά 40-50 λεπτά ανά πακέτο 20 τσιγάρων και 50 λεπτά ανά συσκευασία 30 γραμμαρίων λεπτοκομμένου καπνού), σε μεγάλη υποχώρηση της κατανάλωσης νόμιμων προϊόντων καπνού και τελικά δεν θα έχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα για τα φορολογικά έσοδα.
- Η πτώση των φορολογικών εσόδων λόγω μείωσης της ζήτησης των νόμιμων προϊόντων καπνού εκτιμάται ότι θα εξανεμίσει την αύξηση των φορολογικών εσόδων λόγω αύξησης του φόρου ανά μονάδα προϊόντος. Το αποτέλεσμα αυτό προκύπτει κυρίως από την επίπτωση στα τσιγάρα, όπου εκτιμάται ότι τα φορολογικά έσοδα θα είναι εν τέλει μειωμένα.
- Η υστέρηση των εσόδων από τον στόχο του προϋπολογισμού για το 2017 (€3,111 δισ.) εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα €100 εκατ. χωρίς να συνυπολογίζονται α) η μείωση των φορολογικών εσόδων στο έτος εφαρμογής της αύξησης της φορολογίας λόγω αποθεματοποίησης και β) η ενδεχόμενη επίδραση από την αύξηση του ελάχιστου μεγέθους της συσκευασίας του λεπτοκομμένου καπνού στα 30 γραμμάρια το 2017.
- Η αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ αναμένεται να ενισχύσει το λαθρεμπόριο προϊόντων καπνού, εφόσον δεν εφαρμοστούν περισσότερα αποτελεσματικά μέτρα περιστολής του. Εκτιμάται ότι η διείσδυση των παράνομων τσιγάρων θα αυξηθεί κατά περισσότερο από 5 ποσοστιαίες μονάδες (σε 30% επί της συνολικής κατανάλωσης τσιγάρων) συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στη φορολόγηση των προϊόντων καπνού.
- Αναφορικά με τις ευρύτερες επιπτώσεις στην ελληνική οικονομία από την αύξηση της φορολόγησης των προϊόντων καπνού, και συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στους φόρους, αναμένεται πτώση της προστιθέμενης αξίας στην οικονομία κατά €66 εκατ. σε ετήσια βάση, της απασχόλησης κατά σχεδόν 1.700 θέσεις εργασίας ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης και των εσόδων από φόρους (εκτός από φόρους καπνού) και εισφορές κατά €19 εκατ.
- Συνεπώς, αν συνυπολογιστεί η απώλεια φόρων και εισφορών λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας, εκτιμάται ότι το τελικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα από την αύξηση της φορολόγησης των προϊόντων καπνού θα είναι αρνητικό.

Περίληψη (2/2)

- Δεδομένων των αρνητικών αποτελεσμάτων στα δημόσια έσοδα και την οικονομική δραστηριότητα, εξετάστηκε ένα εναλλακτικό φορολογικό σενάριο, στη βάση της υπόθεσης ότι προγραμματισμένες και λελογισμένες αυξήσεις των συντελεστών ΕΦΚ δεν διαταράσσουν, στον ίδιο βαθμό με τις απότομες μεγάλες αυξήσεις, την ισορροπία στην αγορά προϊόντων καπνού και τα δημόσια έσοδα, καθώς οι καταναλωτές έχουν τη δυνατότητα να προσαρμοστούν καλύτερα σε μικρές αυξήσεις των τιμών.
- Τα αποτελέσματα του εναλλακτικού σεναρίου έδειξαν ότι η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού αναμένεται να έχει καλύτερο δημοσιονομικό αποτέλεσμα (χωρίς πάντως να επιτυγχάνεται ο στόχος του προϋπολογισμού) και ηπιότερες αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και στην απασχόληση.
- Ενδεικτικά, η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ την επόμενη τριετία συνεπάγεται (σωρευτικά) €133 εκατ. περισσότερα έσοδα από φόρους καπνού και περιορίζει τις απώλειες στην προστιθέμενη αξία κατά €7-45 εκατ. ετησίως και στην απασχόληση κατά σχεδόν 700-1.300 θέσεις εργασίας.
- Τέλος, η συνεισφορά του κλάδου παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού στην ελληνική οικονομία είναι ιδιαίτερα σημαντική. Λαμβάνοντας υπόψη τις διασυνδέσεις του συγκεκριμένου κλάδου με τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας, εκτιμάται ότι συνολικά περίπου €1,2 δισ. προστιθέμενης αξίας και 28.500 θέσεις εργασίας (σε όρους ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης) σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την παραγωγή και το εμπόριο τσιγάρων και άλλων προϊόντων καπνού.
Ειδικότερα:
 - Για το σύνολο της παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού υπολογίζεται ότι για κάθε ευρώ τελικής κατανάλωσης προϊόντων καπνού δημιουργούνται €1,6 προστιθέμενης αξίας στο σύνολο της οικονομίας.
 - Κάθε θέση εργασίας στην καπνοβιομηχανία συνδέεται με 10 θέσεις εργασίας στο σύνολο της οικονομίας, ενώ κάθε θέση εργασίας στη διανομή προϊόντων καπνού συνδέεται με 2 θέσεις εργασίας. Συνολικά, κάθε θέση εργασίας στην παραγωγή και διανομή προϊόντων καπνού συνδέεται με 4 θέσεις εργασίας ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης στην ελληνική οικονομία.

1

Στόχος της μελέτης

Στόχος της μελέτης

Στο Ν.4389/2016⁽¹⁾ προβλέπεται η αύξηση των συντελεστών Ειδικού Φόρου Κατανάλωσης (ΕΦΚ) στα προϊόντα καπνού, με εφαρμογή από τον Ιανουάριο 2017.

Ειδικότερα, στα τσιγάρα ο (αναλογικός) συντελεστής ΕΦΚ πρόκειται να αυξηθεί από 20% σε 26%, ενώ στο λεπτοκομμένο καπνό από €156,7 σε €170 ανά φορολογική μονάδα.

Με την αύξηση επιδιώκεται η είσπραξη επιπλέον €121,8 εκατ. συγκριτικά με την περίπτωση διατήρησης των υφιστάμενων συντελεστών, ενώ ο στόχος των εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ καπνού διαμορφώνεται στα 3,111 δισ. ευρώ, σύμφωνα με τον Κρατικό Προϋπολογισμό για το έτος 2017.

Η μελέτη εξετάζει τις επιπτώσεις για τα δημόσια έσοδα, τον κλάδο παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού, αλλά και την ελληνική οικονομία, από την προγραμματισμένη αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού⁽²⁾.

Οι οικονομικές επιπτώσεις εκτιμώνται λαμβάνοντας υπόψη την εξέλιξη της κατανάλωσης, των τιμών και της φορολογίας προϊόντων καπνού τα τελευταία χρόνια, καθώς και την ευρύτερη συνεισφορά του κλάδου παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού στην ελληνική οικονομία.

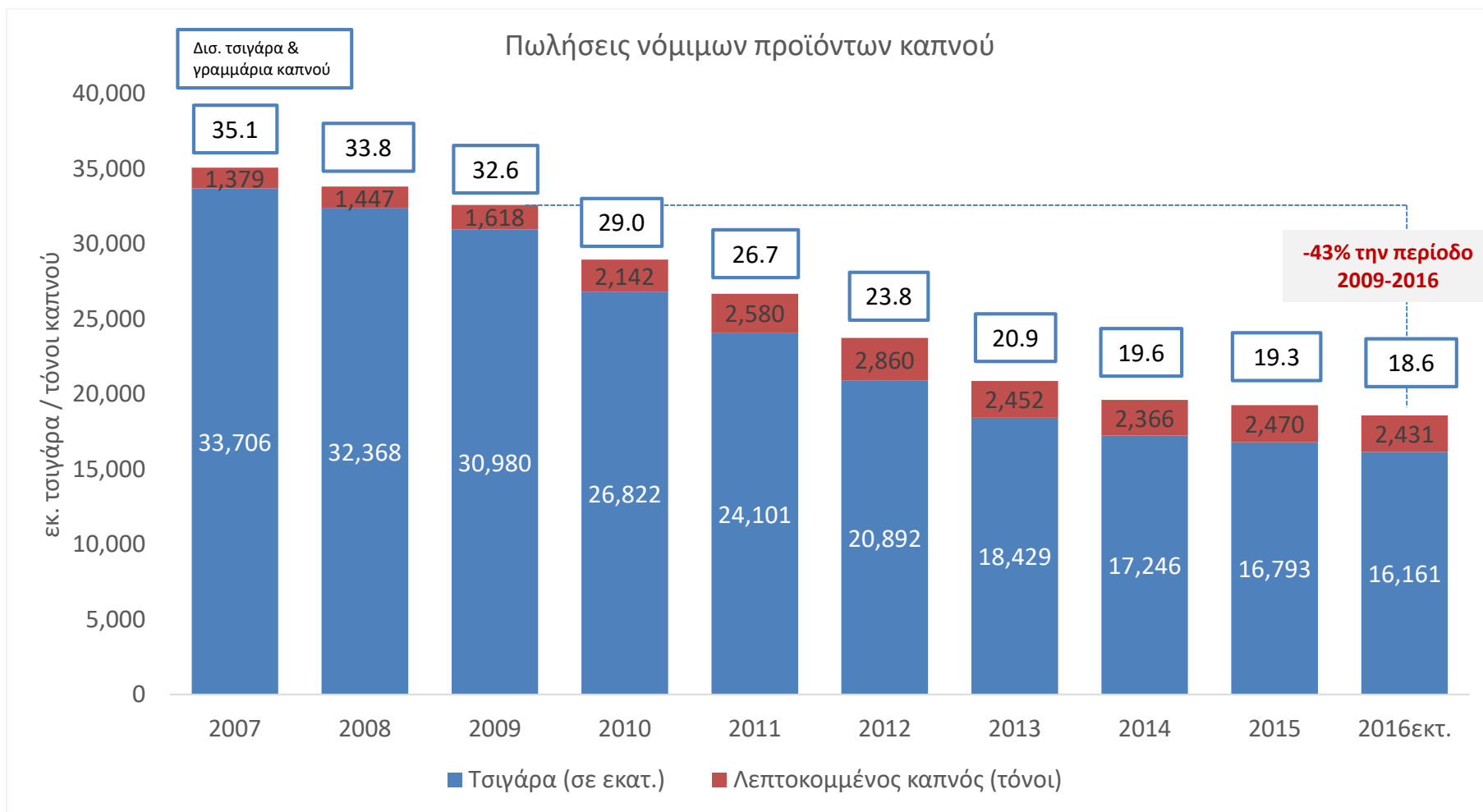
⁽¹⁾Νόμος 4389/2016 «Επείγουσες διατάξεις για την εφαρμογή της συμφωνίας δημοσιονομικών στόχων και διαρθρωτικών μεταρρυθμίσεων και άλλες διατάξεις»

⁽²⁾ Η μελέτη εξετάζει μόνο τα τσιγάρα και το λεπτοκομμένο καπνό.

2

Εξέλιξη κατανάλωσης και φορολογίας προϊόντων καπνού

Οι πωλήσεις νόμιμων προϊόντων καπνού ακολουθούν τα τελευταία χρόνια συνεχή πτωτική πορεία...

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

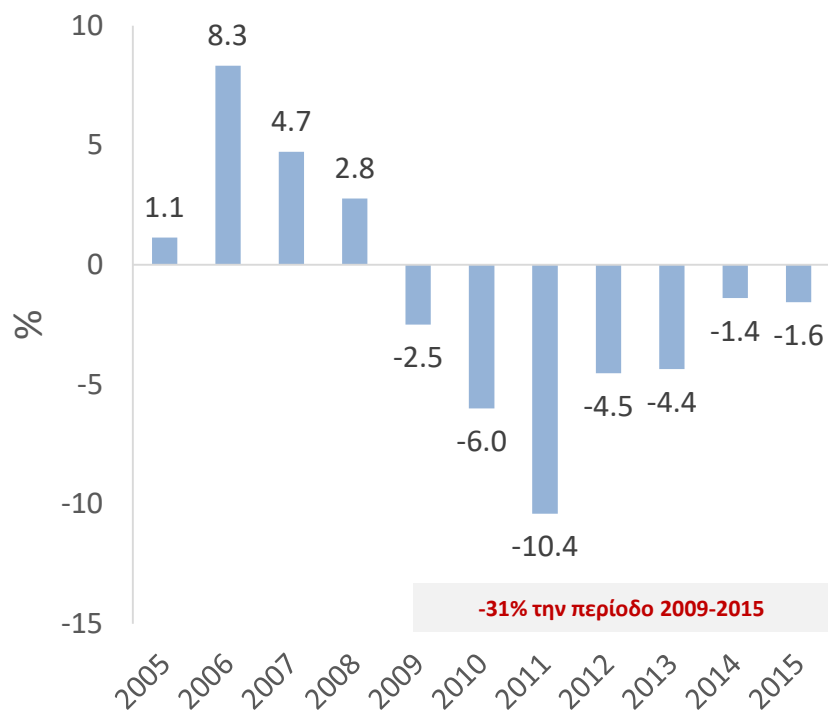
Επιβράδυνση του ρυθμού μείωσης των πωλήσεων νόμιμων προϊόντων καπνού καταγράφεται μετά το 2013

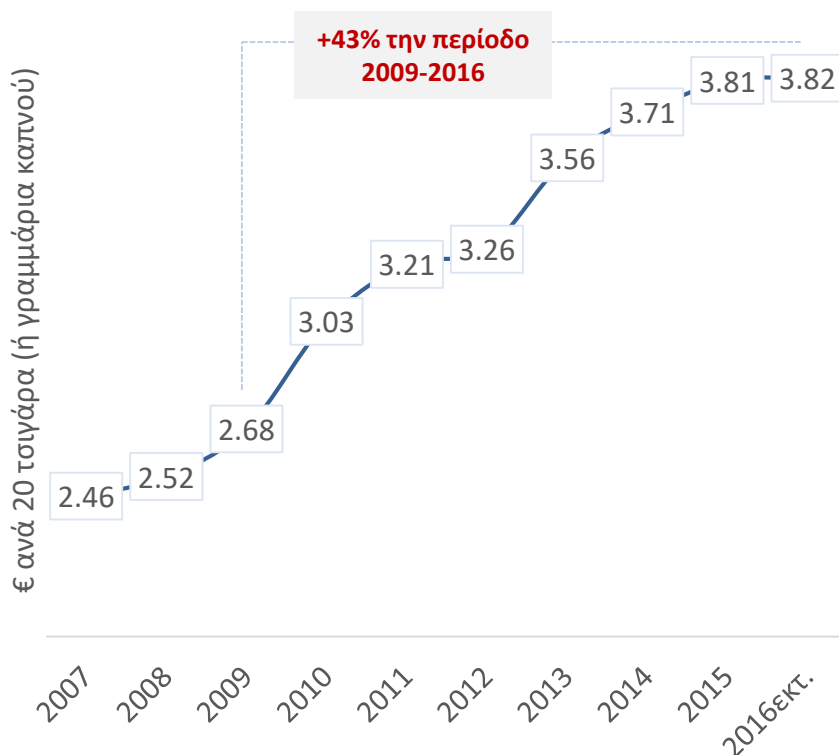
Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

...κυρίως* λόγω της δραματικής μείωσης του διαθέσιμου εισοδήματος και της αύξησης των τιμών των προϊόντων καπνού

Κατά κεφαλή καθαρό διαθέσιμο εισόδημα (ετήσια μεταβολή, τρέχουσες τιμές)

Μέση σταθμισμένη τιμή προϊόντων καπνού

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Πηγή: ΕΛΣΤΑΤ, Nielsen, Ανάλυση IOBE.

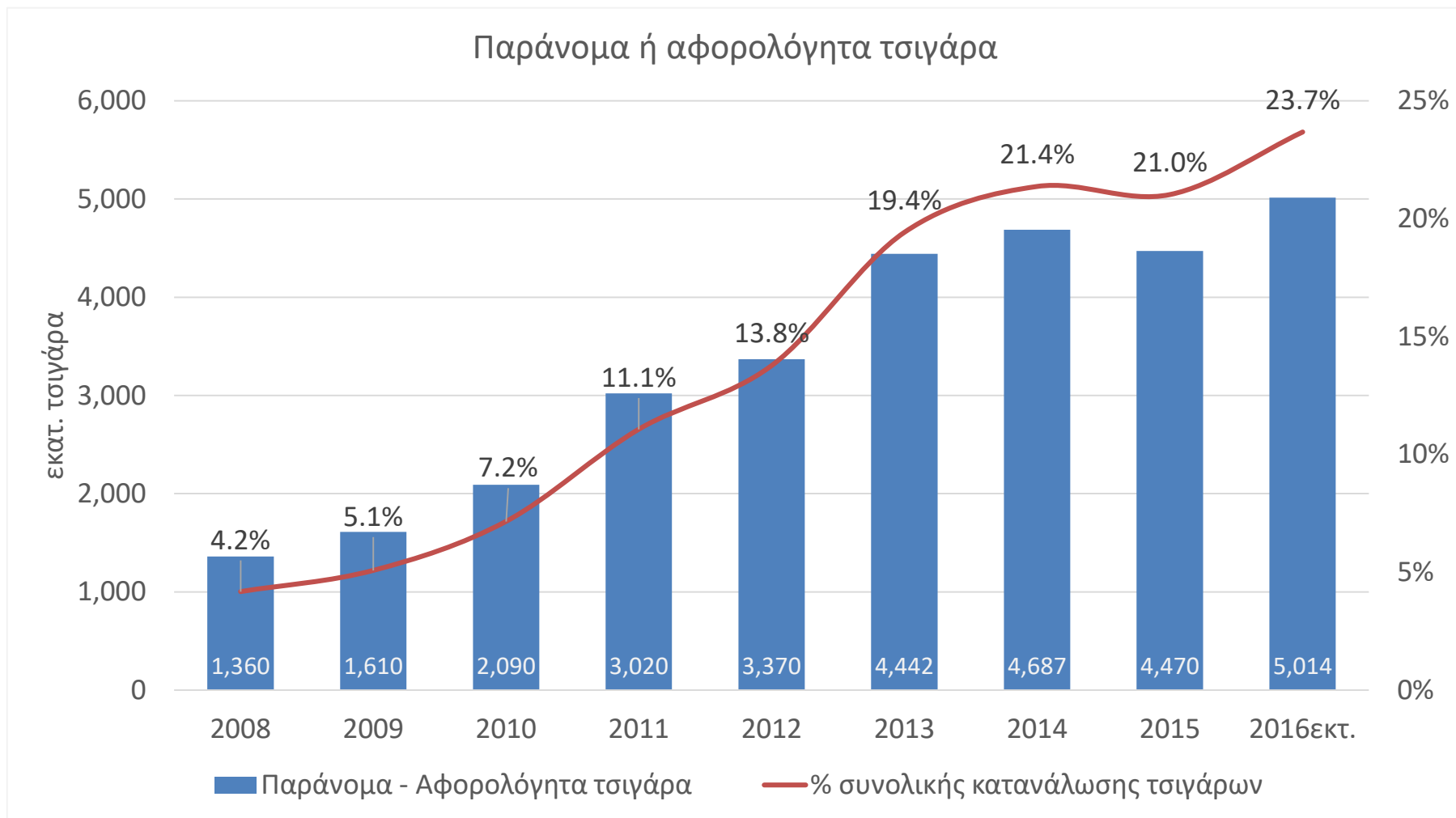
*Η ζήτηση νόμιμων προϊόντων καπνού επηρεάστηκε επίσης από την ύπαρξη λαθραίων προϊόντων, τις αγορές προϊόντων καπνού από γειτονικές χώρες με χαμηλότερες τιμές, την απαγόρευση του καπνίσματος σε δημόσιους χώρους και τη διαθεσιμότητα υποκατάστατων όπως το ηλεκτρονικό τσιγάρο.

Η επιβράδυνση της ύφεσης και η σχετική σταθερότητα των τιμών συντέλεσαν στη συγκράτηση της πτώσης της αγοράς προϊόντων καπνού την περίοδο 2014-2016

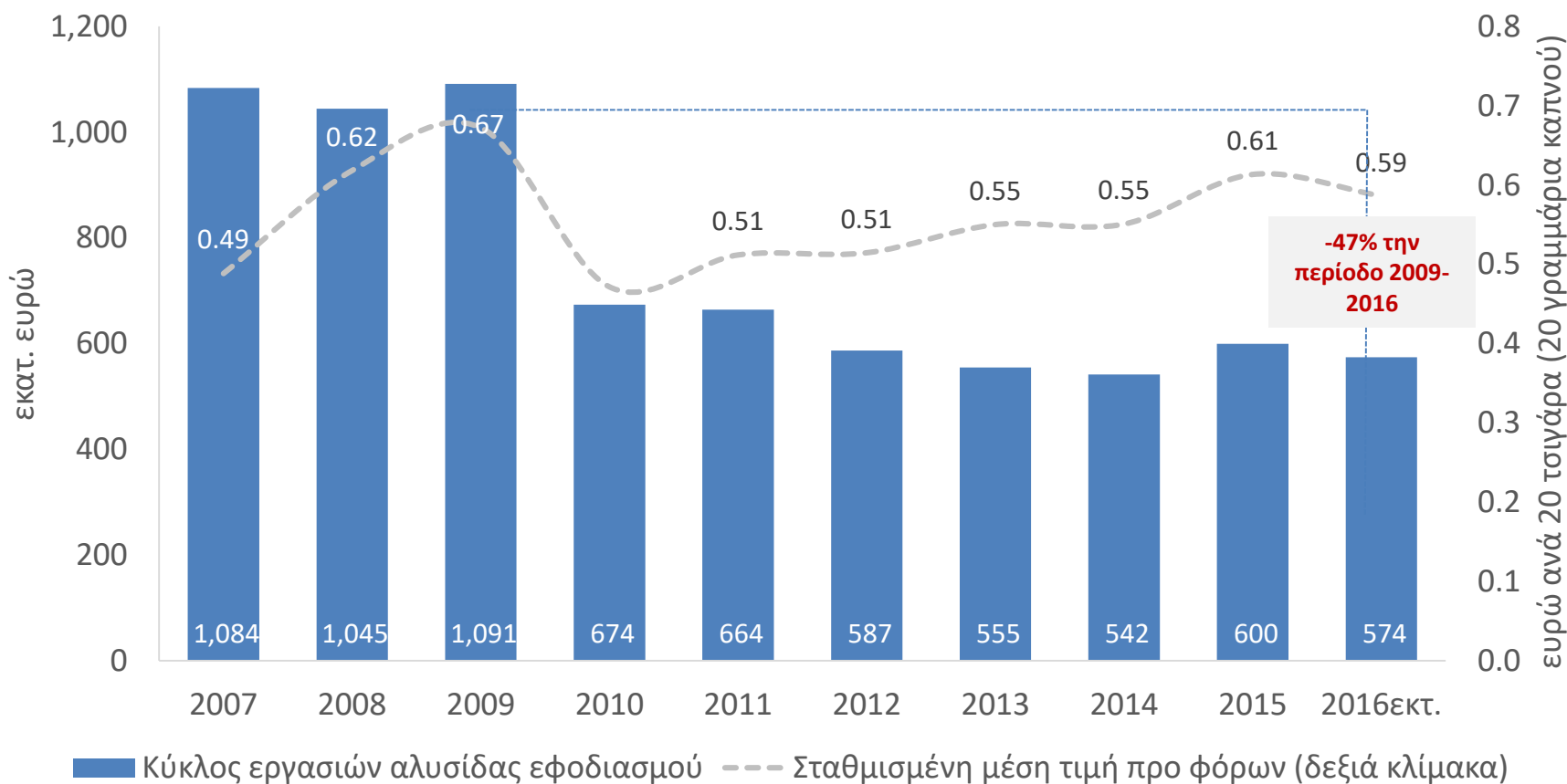
Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Την ίδια περίοδο, η κατανάλωση παράνομων τσιγάρων σημείωσε εντυπωσιακή άνοδο, αποσπώντας αυξανόμενο μερίδιο στη συνολική κατανάλωση

Η πτώση της κατανάλωσης και του επιπέδου των τιμών προ φόρων οδήγησε σε μείωση των εσόδων κατά μήκος της αλυσίδας εφοδιασμού νόμιμων προϊόντων καπνού

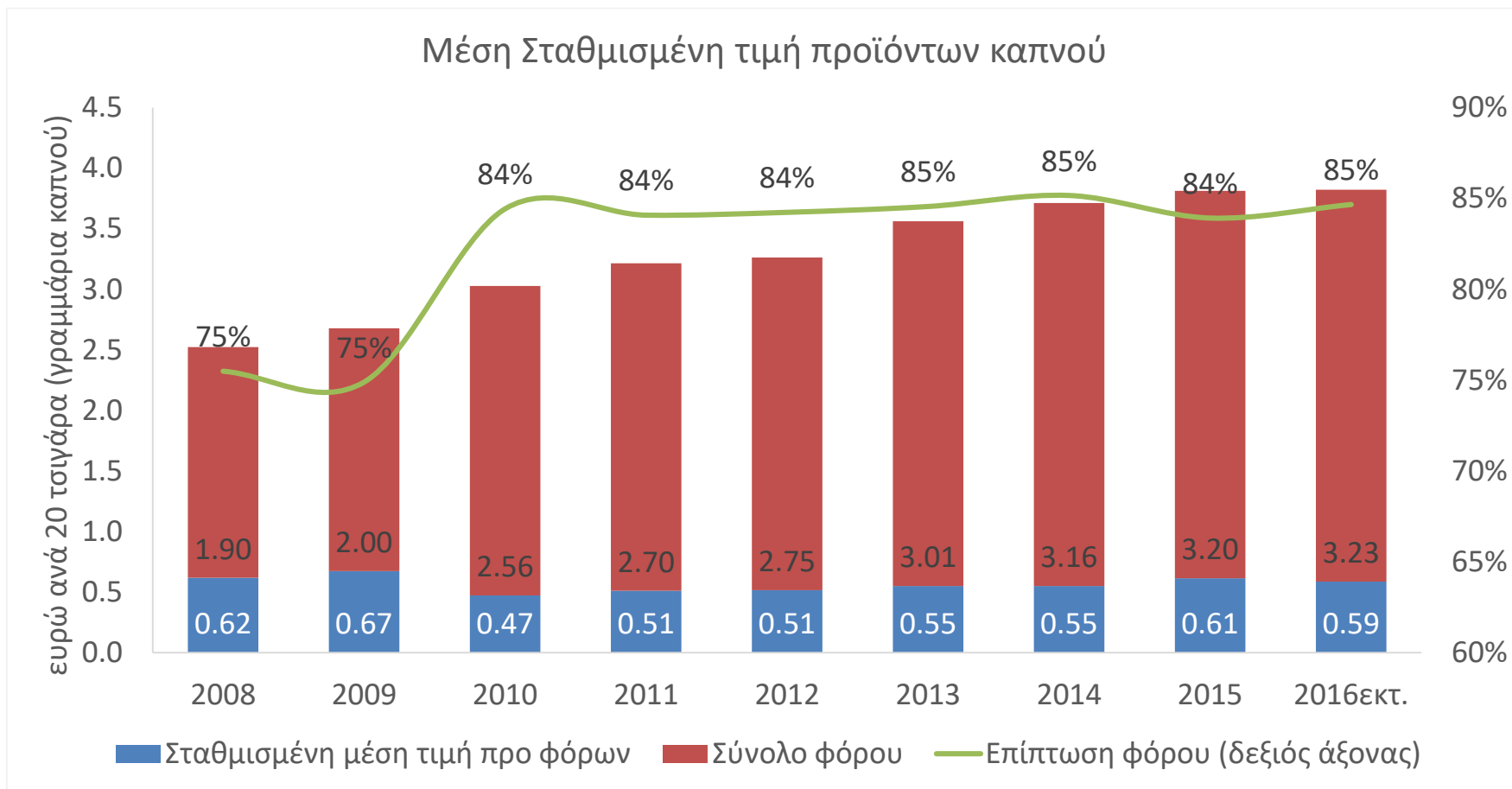
Εκτίμηση κύκλου εργασιών αλυσίδας εφοδιασμού προϊόντων καπνού στην Ελλάδα (καπνοβιομηχανία, χονδρικό και λιανικό εμπόριο)

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Η αύξηση στις τιμές των προϊόντων καπνού ήταν αποτέλεσμα της δραστηκής αύξησης της φορολογίας

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Μετά το 2010 η επίπτωση της φορολογίας (tax incidence) διαμορφώθηκε κοντά στο 85% της μέσης σταθμισμένης τιμής των προϊόντων καπνού (τσιγάρα και λεπτοκομμένος καπνός) αυξημένη κατά 10 ποσοστιαίες μονάδες συγκριτικά με το 2009

Με τη νέα αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού η φορολογική επίπτωση εκτιμάται ότι θα φτάσει ή θα ξεπεράσει το 90% επί της μέσης τιμής των προϊόντων καπνού

Φορολογικοί συντελεστές	Τσιγάρα		Λεπτοκομμένος Καπνός	
	Ισχύον πλαίσιο	Από Ιαν 2017	Ισχύον πλαίσιο	Από Ιαν 2017
ΦΠΑ επί της Τιμής Λιανικής Πώλησης (ΤΛΠ)	19,35%	19,35%	19,35%	19,35%
Αναλογικός φόρος επί της ΤΛΠ	20,00%	26,00%	---	---
Πάγιος φόρος ανά ΦΜ (1.000 τσιγάρα ή 1 κιλό καπνού)	82,50 €	82,50 €	156,70 €	170,00 €
Συντελεστής ΕΦΚ (επί της Μέσης Σταθμισμένης Τιμής – ΜΣΤ _{t-1} *)	64,50%	70,40%	---	---
Ελάχιστος ΕΦΚ	117,50 €	117,50 €	---	---
Σύνολο Φόρου επί της ΜΣΤ _{t-1}	84%	90%**	87%**	92%**

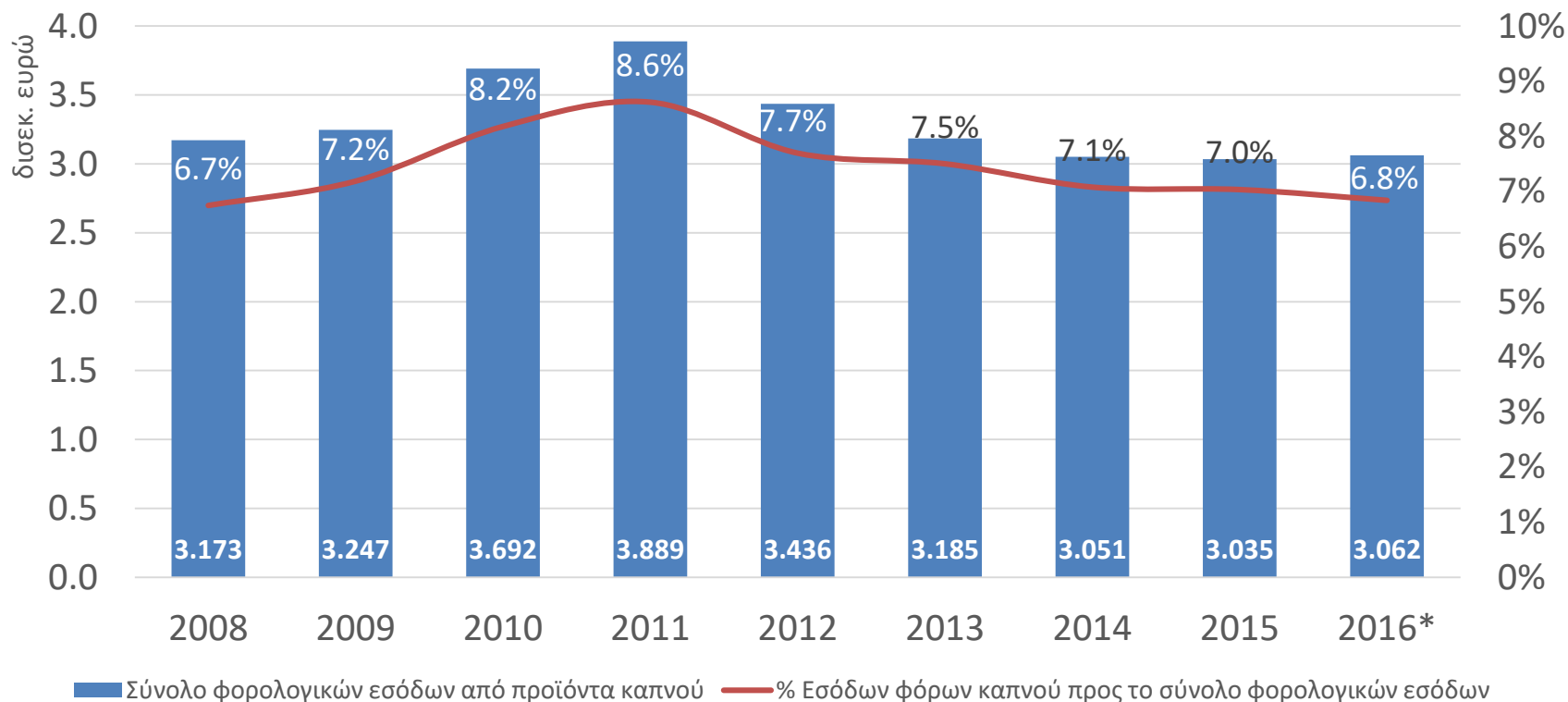
*ΜΣΤ_{t-1} : Μέση Σταθμισμένη Τιμή του προηγούμενου έτους

Η αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ θα οδηγήσει σε αύξηση των τιμών των προϊόντων καπνού, ώστε οι τιμές προ φόρων να παραμείνουν κοντά στο επίπεδο που ήταν πριν από την αύξηση των συντελεστών

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Η φορολόγηση των προϊόντων καπνού αποτελεί μια ιδιαίτερα σημαντική πηγή εσόδων για το ελληνικό δημόσιο

Έσοδα από προϊόντα καπνού και συμμετοχή στο σύνολο των φορολογικών εσόδων

Περίπου το 7% των συνολικών φορολογικών εσόδων προέρχεται από τη φορολόγηση των προϊόντων καπνού

Πηγή: Υπουργείο Οικονομικών, Εκτιμήσεις IOBE.

*Στόχος Προϋπολογισμού 2016

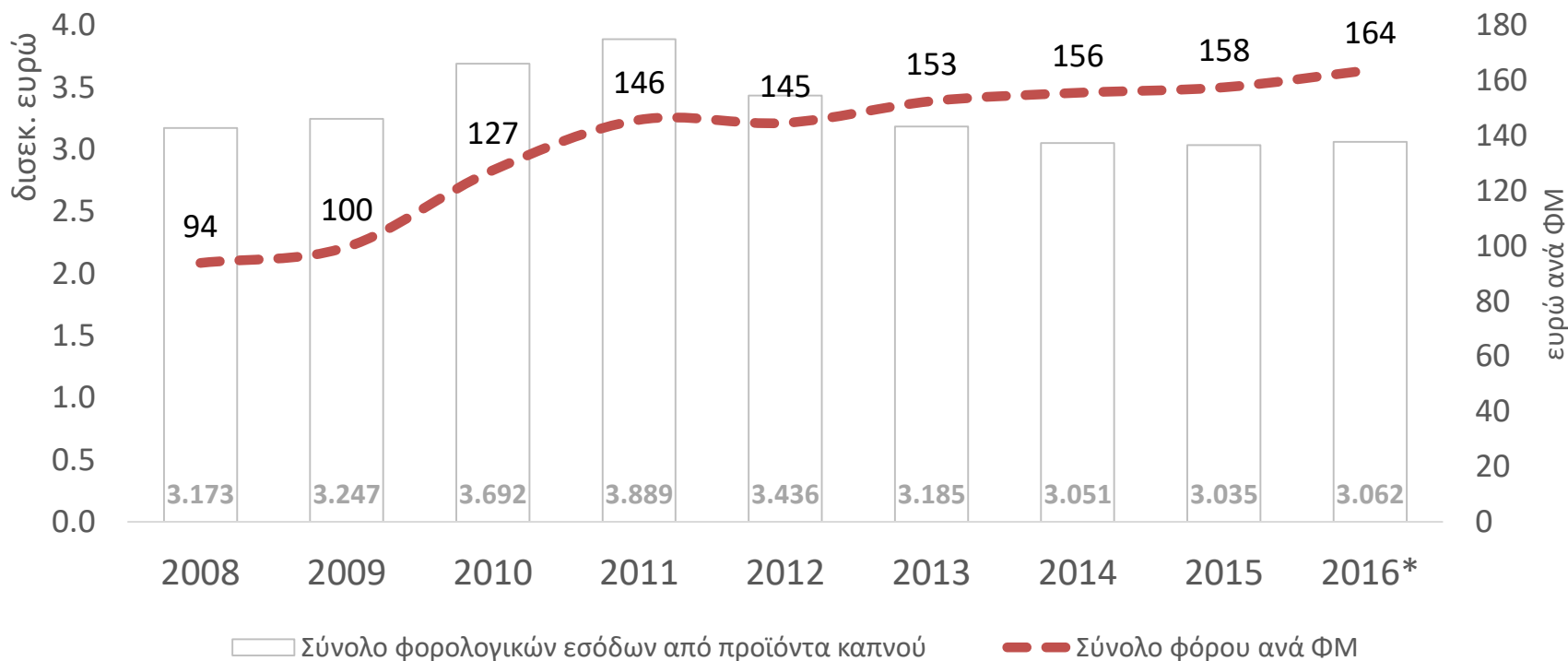
Σημ.: Η αύξηση των εσόδων το 2011 ήταν τεχνητή και οφείλεται στη μείωση των ημερών απόδοσης του φόρου από 56 σε 28 ημέρες

Ίδρυμα Οικονομικών & Βιομηχανικών Ερευνών

Παρά τις σημαντικές αυξήσεις στους συντελεστές ΕΦΚ και ΦΠΑ, η απόδοση εσόδων δεν ήταν η αναμενόμενη...

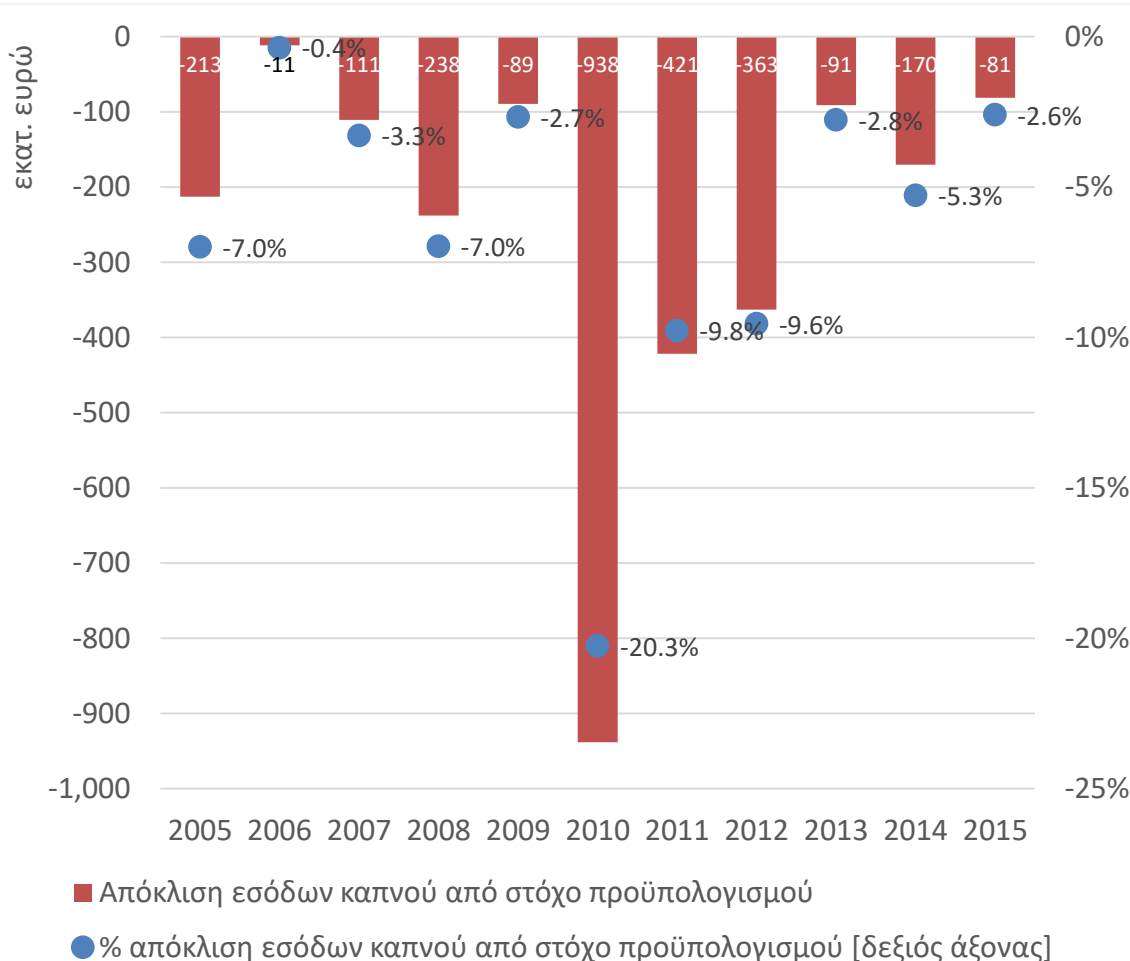
Φορολογικά έσοδα και σύνολο φόρου ανά φορολογική μονάδα (ΦΜ)

Εφόσον επιτευχθεί ο στόχος του προϋπολογισμού για το 2016, τα έσοδα από τα προϊόντα καπνού θα έχουν μειωθεί την περίοδο 2009-2016 κατά 5,7%, όταν ο φόρος ανά φορολογική μονάδα αυξήθηκε κατά 64,5%

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

... και οι αποκλίσεις των εσόδων σε σχέση με τους στόχους του προϋπολογισμού ήταν μεγάλες

Οι προσδοκίες των φορολογικών αρχών στην Ελλάδα για τα έσοδα από τους φόρους καπνού και την πιθανή εξέλιξή τους ιδιαίτερα μετά από αυξήσεις στους φορολογικούς συντελεστές **κρίνονται -εκ του αποτελέσματος- ως μη ρεαλιστικές.**

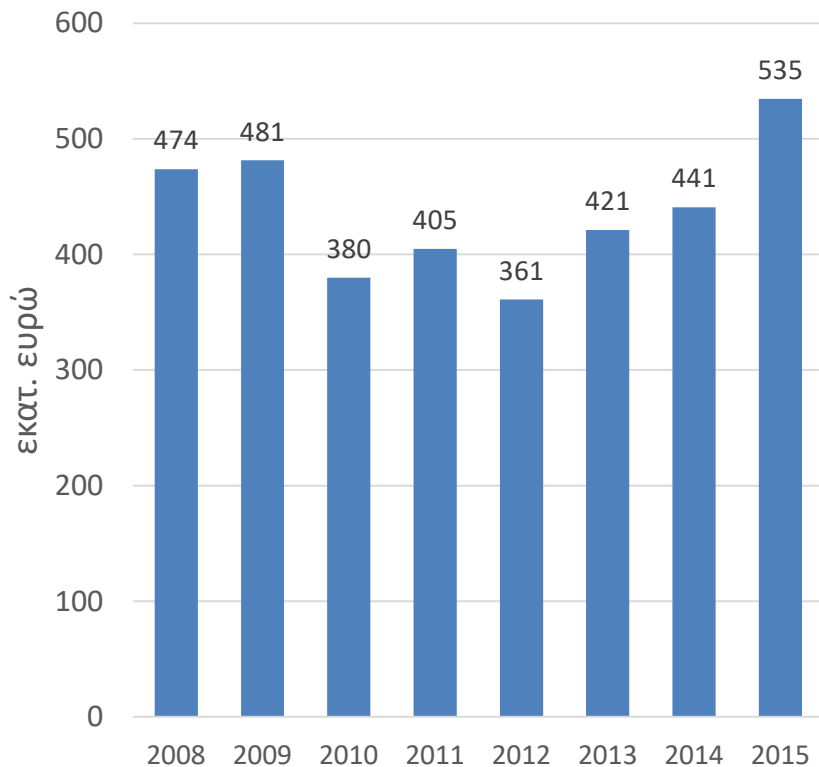
Η **συστηματική παρακολούθηση και αξιολόγηση** της εξέλιξης της αγοράς προϊόντων καπνού, των σχέσεων υποκατάστασης μεταξύ των προϊόντων (νόμιμων και παράνομων) και των δυνατοτήτων τιμολόγησης από τις επιχειρήσεις του κλάδου, **αποτελεί ουσιαστικό παράγοντα για τη διαμόρφωση των προσδοκιών για τα πρόσθετα έσοδα** που μπορεί να αποφέρει η αύξηση των φορολογικών συντελεστών στα προϊόντα καπνού.

3

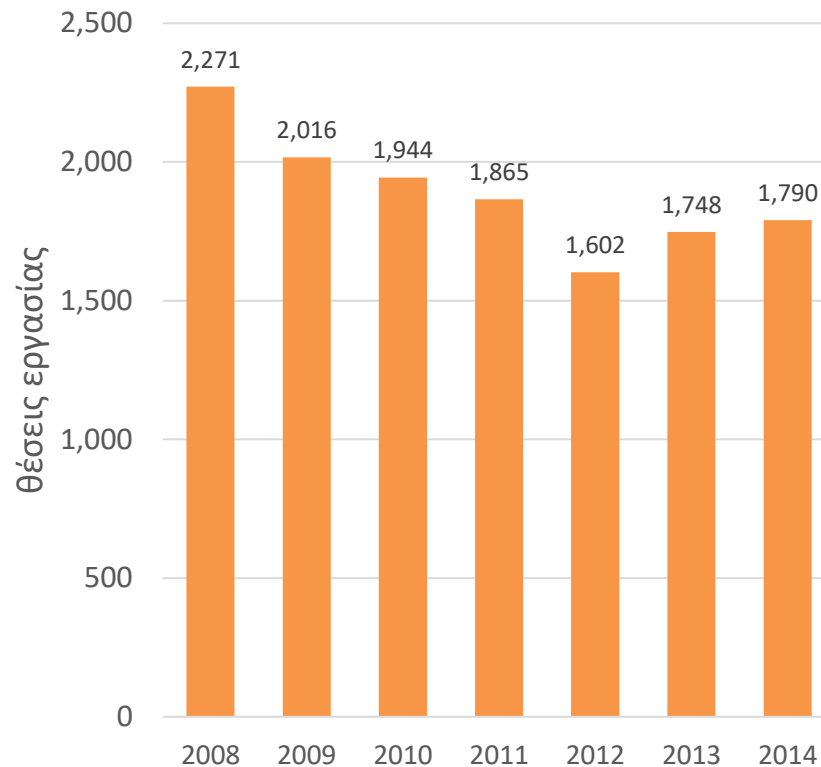
Οικονομικό αποτύπωμα παραγωγής
και διανομής προϊόντων καπνού

Ο κλάδος παραγωγής προϊόντων καπνού έχει σημαντική παρουσία στην Ελλάδα

Αξία παραγωγής προϊόντων καπνού

Απασχόληση στην Καπνοβιομηχανία

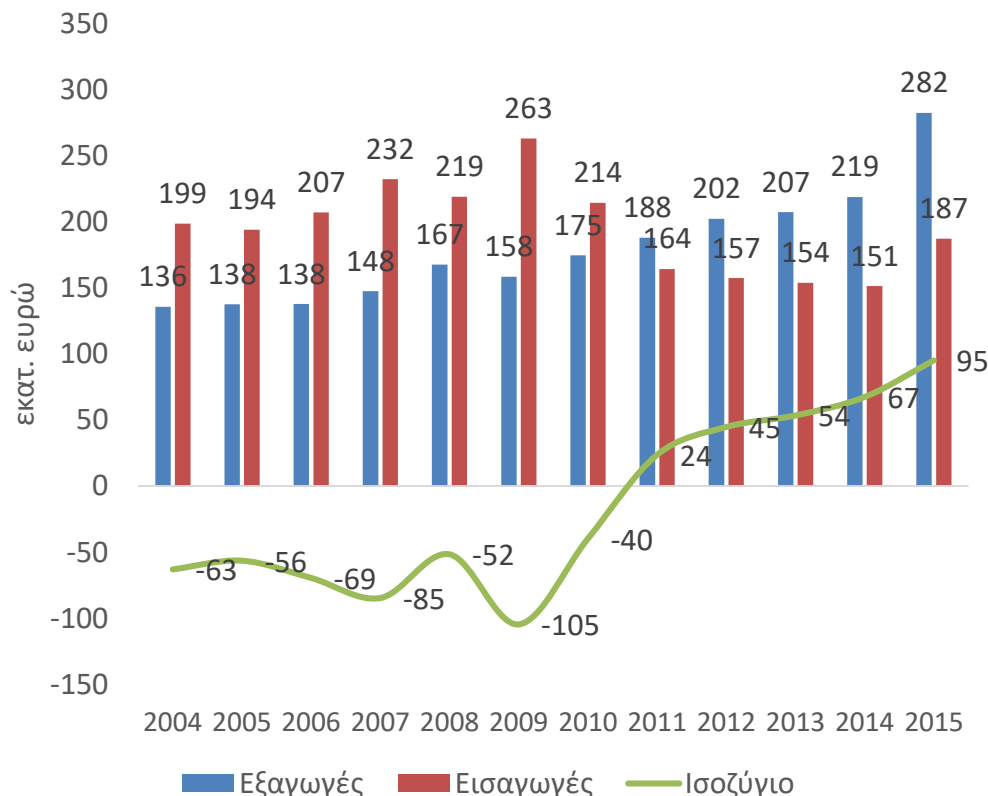

Η σημαντική αύξηση της εγχώριας παραγωγής μετά το 2012 ενίσχυσε την απασχόληση, δημιουργώντας θέσεις εργασίας οι οποίες αντιστάθμισαν μερικώς τις απώλειες της προηγούμενης περιόδου

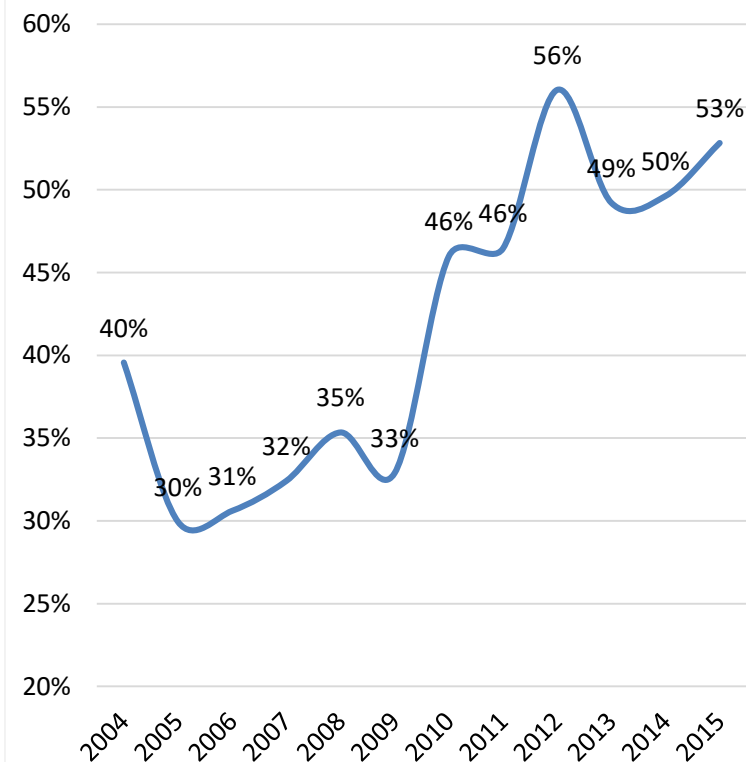
Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Η άνοδος της εγχώριας παραγωγής των τελευταίων ετών οφείλεται στη στροφή στις εξαγωγές – Περισσότερο από το ήμισυ της παραγωγής κατευθύνεται πλέον σε άλλες αγορές

Εξωτερικό εμπόριο προϊόντων καπνού

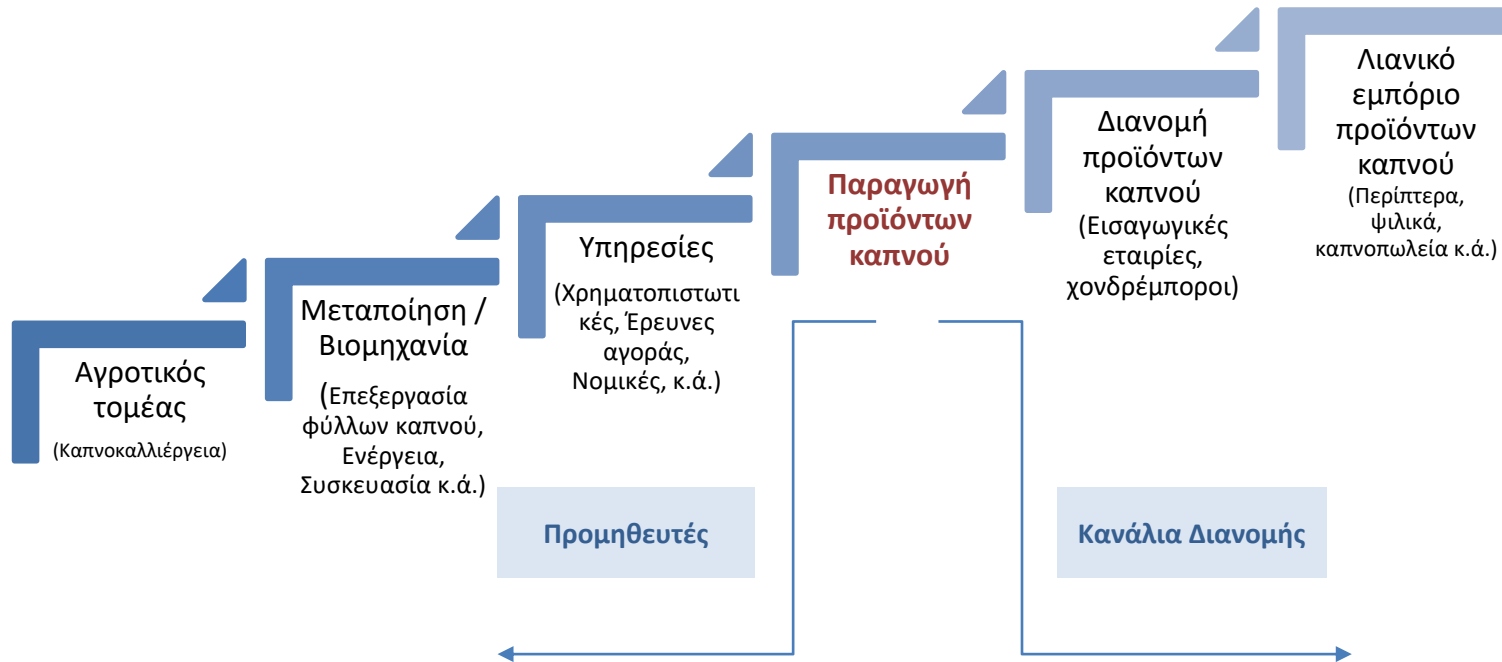
Ένταση εξαγωγών (αξία εξαγωγών προς αξία παραγωγής)

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Με την αύξηση των εξαγωγών και την πτωτική τάση των εισαγωγών το εμπορικό ισοζύγιο στα προϊόντα καπνού έγινε σταθερά πλεονασματικό από ελλειμματικό πριν το 2012

Για τον υπολογισμό του συνολικού οικονομικού «αποτυπώματος» του κλάδου λαμβάνεται υπόψη η αλυσίδα εφοδιασμού προϊόντων καπνού και οι διασυνδέσεις με τους υπόλοιπους τομείς οικονομικής δραστηριότητας

Η θεώρηση της αλυσίδας εφοδιασμού συνεπάγεται ότι στον ευρύτερο κλάδο προϊόντων καπνού περιλαμβάνονται, εκτός από τους εγχώριους παραγωγούς και οι κλάδοι μέσω των οποίων διατίθενται τα καπνικά προϊόντα στους τελικούς καταναλωτές και συγκεκριμένα:

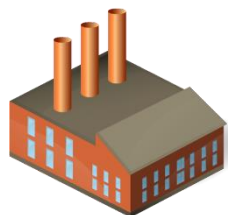
- Χονδρικό εμπόριο (εισαγωγικές εταιρίες και διανομείς προϊόντων καπνού)
- Λιανικό εμπόριο (ειδικευμένα καταστήματα πώλησης προϊόντων καπνού, ψιλικάτζίδικα, περίπτερα κ.ά.)

Η ζήτηση προϊόντων καπνού δημιουργεί άμεσες και έμμεσες επιδράσεις στην οικονομική δραστηριότητα

Ζήτηση για
προϊόντα
καπνού

Άμεση Επίδραση

Παραγωγή και
Διανομή
προϊόντων
καπνού

Έμμεση Επίδραση

Δραστηριότητα
κατά μήκος της
αλυσίδας
εφοδιασμού
εισροών
(προμηθευτές)

Προκαλούμενη
επίδραση

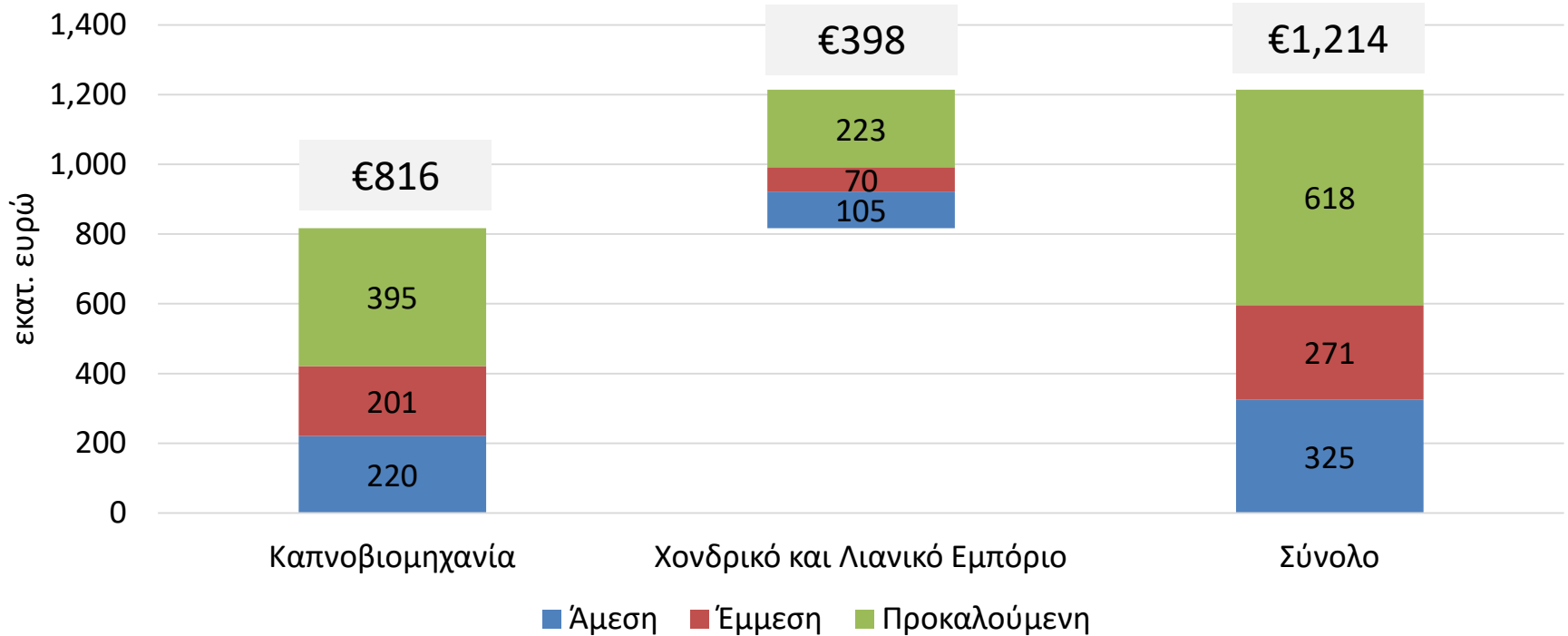
Δραστηριότητα στο
σύνολο της οικονομίας
από τη δαπάνη του
εισοδήματος που
άμεσα και έμμεσα
δημιουργεί ο κλάδος

Οι επιδράσεις μπορεί να εκτιμηθούν με τη χρήση του υποδείγματος εισροών – εκροών*

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

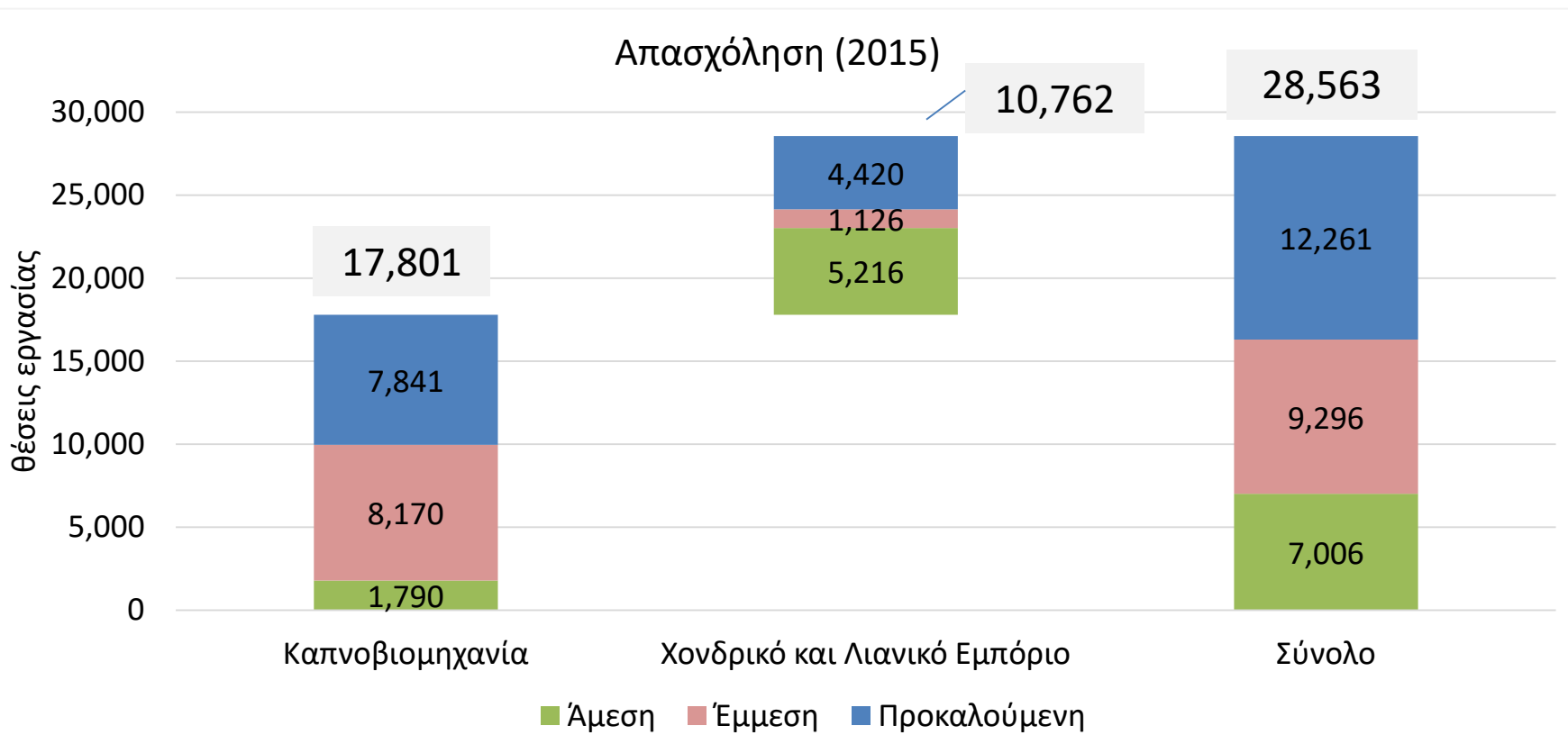
Λαμβάνοντας υπόψη τις διασυνδέσεις του κλάδου παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού με τους υπόλοιπους κλάδους της οικονομίας, εκτιμήσαμε ότι περίπου €1,2 δισ. προστιθέμενης αξίας...

Προστιθέμενη Αξία (2015)

- Για κάθε ευρώ που δαπανάται για την αγορά των προϊόντων του κλάδου (σε τιμές παραγωγού) δημιουργείται €1,5 προστιθέμενης αξίας στο σύνολο της οικονομίας
- Για το σύνολο της παραγωγής και διανομής υπολογίζεται ότι για κάθε ευρώ τελικής κατανάλωσης προϊόντων καπνού δημιουργείται €1,6 προστιθέμενης αξίας στο σύνολο της οικονομίας

...και 28.500 θέσεις εργασίας* σχετίζονται άμεσα ή έμμεσα με την παραγωγή και το εμπόριο τσιγάρων και άλλων προϊόντων καπνού

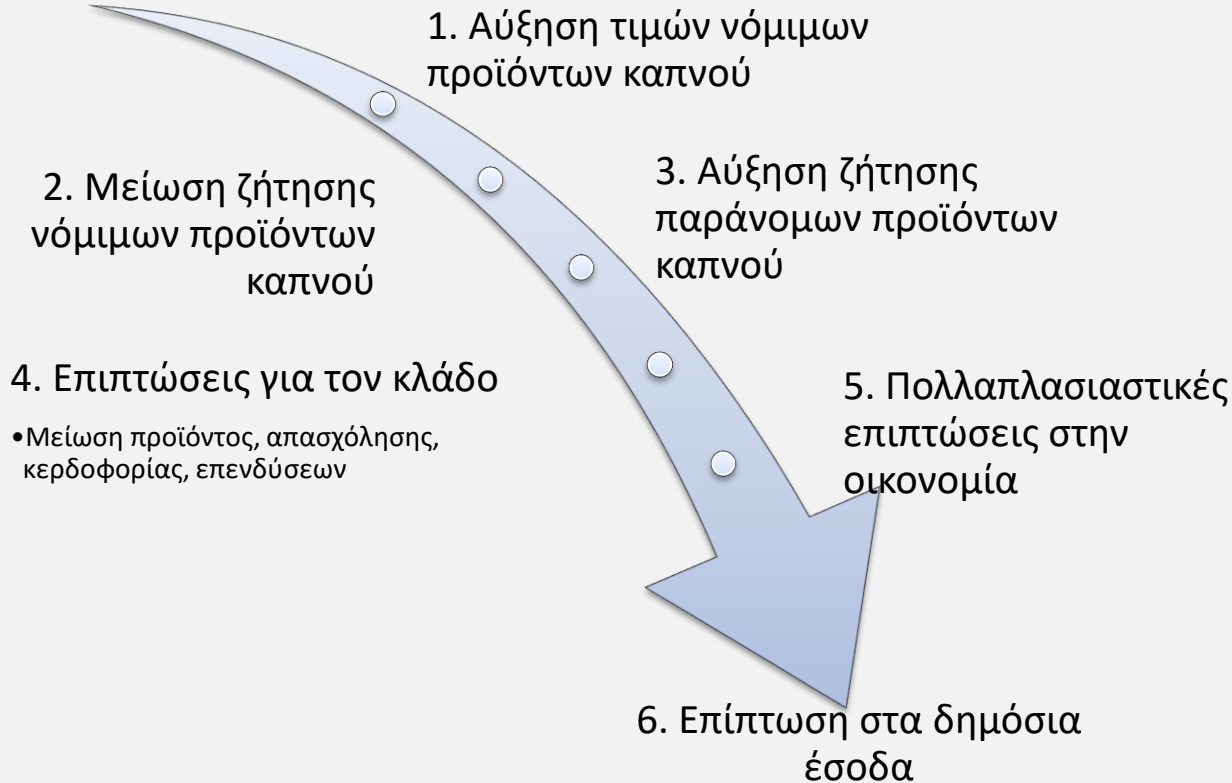

- Κάθε θέση εργασίας στην καπνοβιομηχανία συνδέεται με 10 θέσεις εργασίας ισοδύναμης πλήρους απασχόλησης στο σύνολο της οικονομίας, ενώ κάθε θέση εργασίας στη διανομή προϊόντων καπνού συνδέεται με 2 θέσεις εργασίας
- Συνολικά, κάθε θέση εργασίας στην παραγωγή και διανομή προϊόντων καπνού συνδέεται με 4 θέσεις εργασίας στην οικονομία

4 Εκτίμηση επιπτώσεων από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Η αύξηση των ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού, με στόχο την αύξηση των εσόδων του κράτους, έχει μια σειρά από επιπτώσεις στην οικονομία

Αύξηση ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού

Η ανάλυση και εκτίμηση των οικονομικών επιπτώσεων πραγματοποιήθηκε σε τρία βήματα

1. Ανάλυση Ζήτησης Προϊόντων Καπνού

Εξειδίκευση οικονομικών υποδειγμάτων ζήτησης προϊόντων καπνού (νόμιμων και παράνομων)

Εκτίμηση ελαστικότητας ζήτησης

2. Εναλλακτικά Σενάρια Φορολογίας

Καμία αλλαγή στη φορολογία
Αύξηση συντελεστών ΕΦΚ τον Ιανουάριο 2017

Σταδιακή αύξηση συντελεστών την τριετία 2017-2019

Στη βάση της υπόθεσης ότι – στο πλαίσιο ενός σταθερού φορολογικού συστήματος – προγραμματισμένες και ληλογισμένες αυξήσεις των συντελεστών ΕΦΚ δεν διαταράσσουν στον ίδιο βαθμό με απότομες μεγάλες αυξήσεις την ισορροπία στην αγορά προϊόντων καπνού και τα δημόσια έσοδα

3. Εκτίμηση οικονομικών επιπτώσεων

Ζήτηση προϊόντων καπνού

Φορολογικά έσοδα

Οικονομική δραστηριότητα (προστιθέμενη αξία, θέσεις εργασίας, φόροι και εισφορές εκτός φόρων καπνού)

Καθαρά έσοδα κράτους

Η οικονομική εξειδίκευση, τα αποτελέσματα των εκτιμήσεων και οι υποθέσεις στις οποίες στηρίζεται η ανάλυση παρουσιάζονται στο παράρτημα

Τα σενάρια διαφοροποιούνται ως προς το ύψος των συντελεστών ΕΦΚ και τη συμπεριφορά των καταναλωτών

Καμία αλλαγή

- Στο σενάριο αυτό δεν μεταβάλλονται οι ισχύοντες φορολογικοί συντελεστές.
- Η ζήτηση προϊόντων καπνού επηρεάζεται μόνο από μεταβολές στο διαθέσιμο εισόδημα και το γενικό επίπεδο τιμών (πληθωρισμός)

Αύξηση φόρου

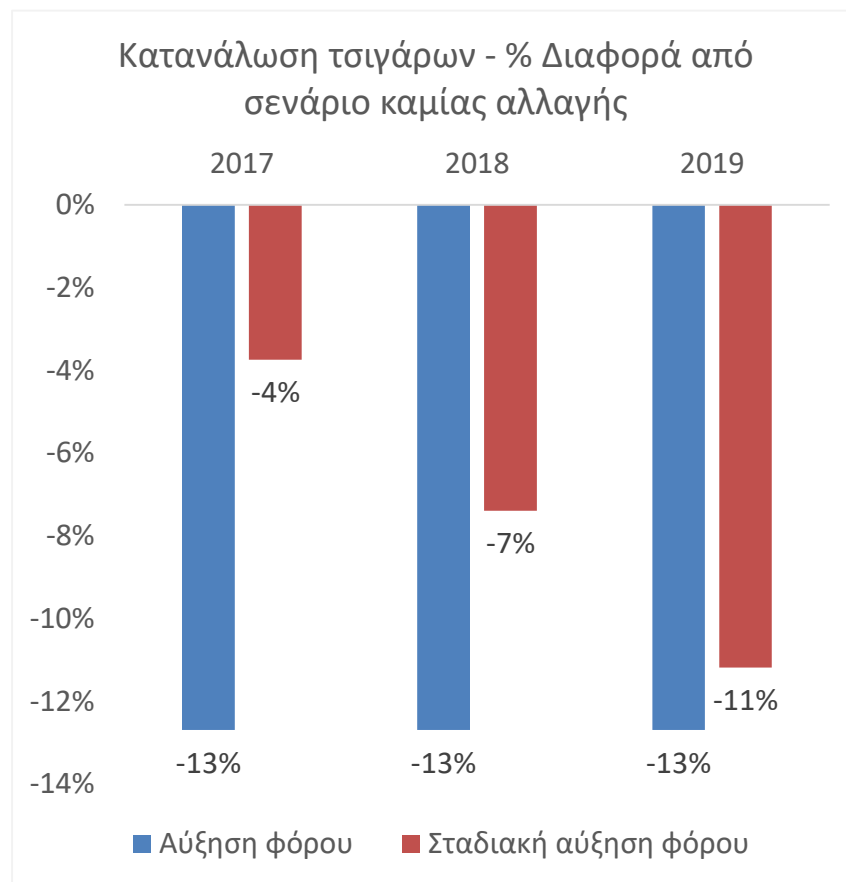
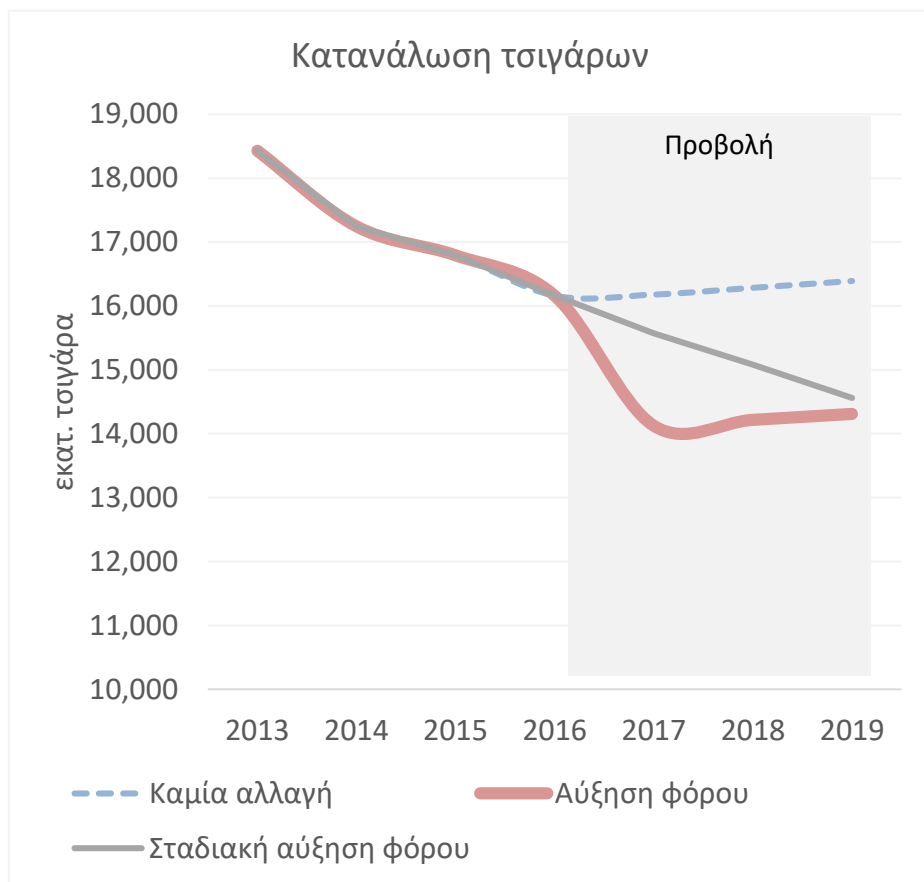
- Οι συντελεστές ΕΦΚ αυξάνονται τον Ιανουάριο 2017 (αναλογικός συντελεστής 26% στα τσιγάρα και ΕΦΚ στον καπνό €170 ανά κιλό)
- Η μεγάλη αύξηση του φόρου και των τιμών, σε επίπεδο που δεν έχει καταγραφεί στο πρόσφατο παρελθόν, επηρεάζει *οριακά* περισσότερο τους καταναλωτές*

Σταδιακή αύξηση φόρου

- Οι συντελεστές ΕΦΚ στα τσιγάρα και στο λεπτοκομμένο καπνό αυξάνονται σταδιακά σε βάθος τριετίας ώστε η φορολογική επιβάρυνση να καταλήγει τον Ιανουάριο 2019 στο ίδιο επίπεδο με εκείνο που έχει προγραμματιστεί για τον Ιανουάριο 2017
- Στα τσιγάρα: Αναλογικός συντελεστής 22% το 2017, 24% το 2018 και 26% το 2019 ή ισοδύναμα αύξηση του παγίου συντελεστή σε €86,5, €90 και €94,5 ανά 1000 τσιγάρα
- Στο λεπτοκομμένο καπνό: Αύξηση του συντελεστή σε €160 το 2017, €165 το 2018 και €170 το 2019.

Οι υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη διαθέσιμου εισοδήματος και των πραγματικών τιμών προ φόρων (πλήρης μετακύλιση φόρου) δεν αλλάζουν μεταξύ των σεναρίων

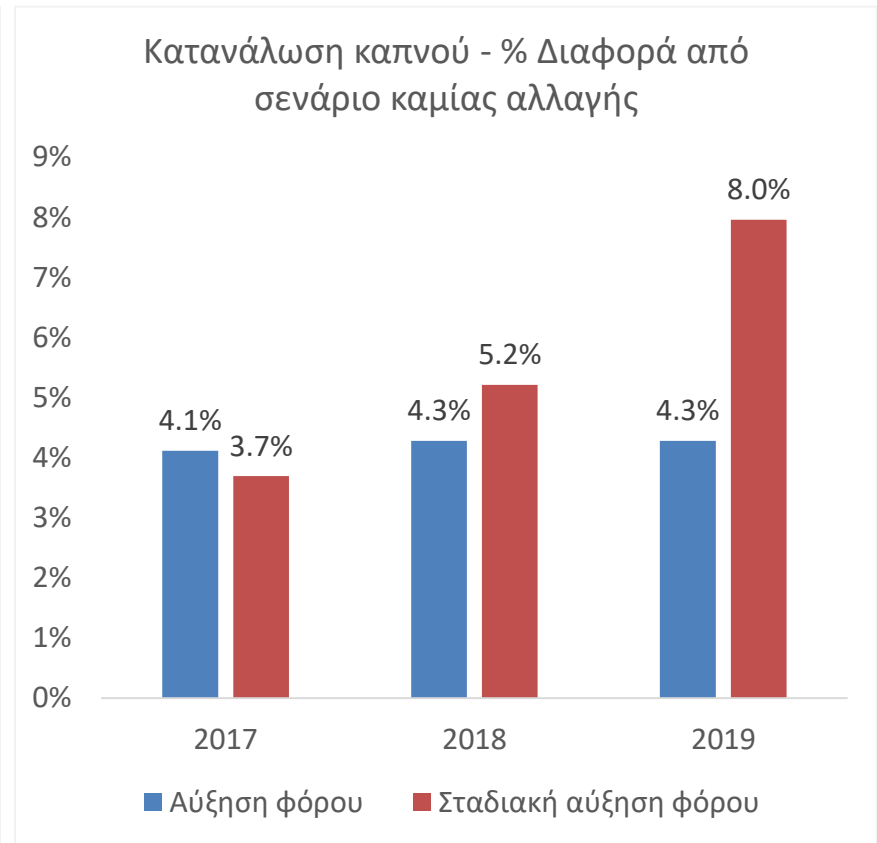
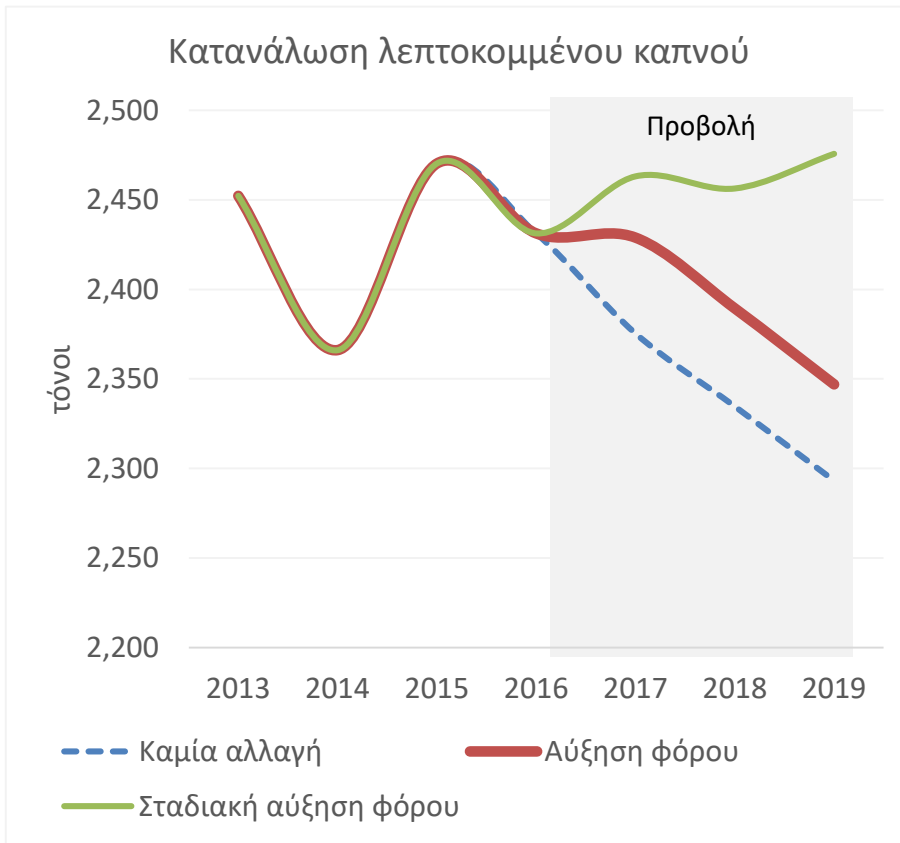
Η αύξηση των ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **μείωση της κατανάλωσης τσιγάρων** κατά 13% συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στους φόρους

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

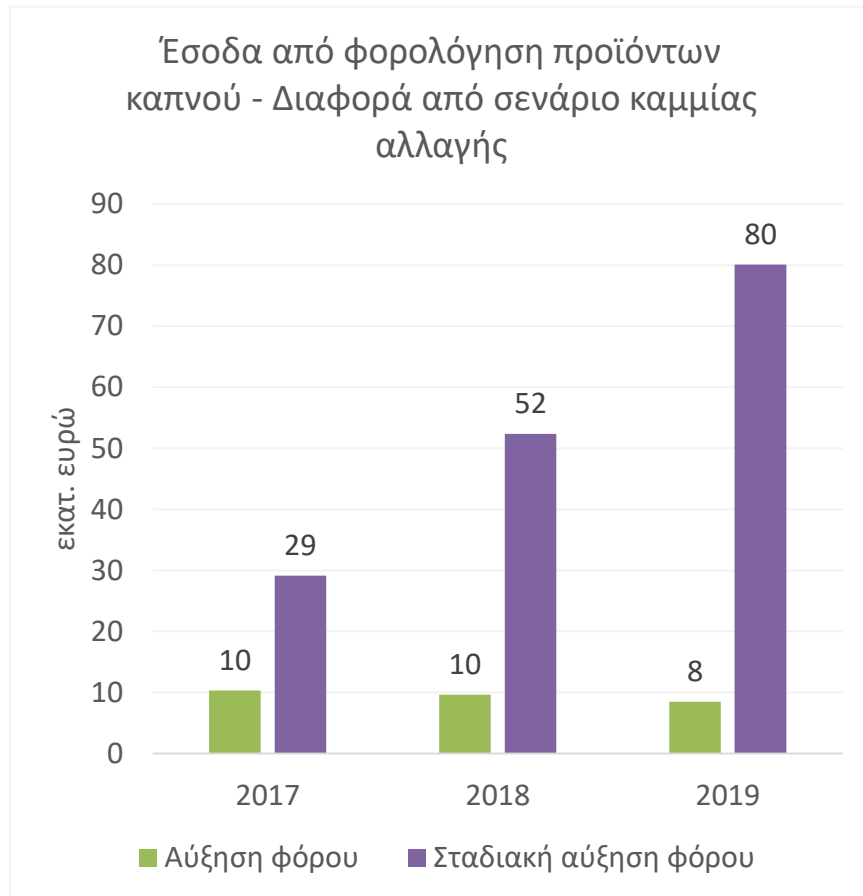
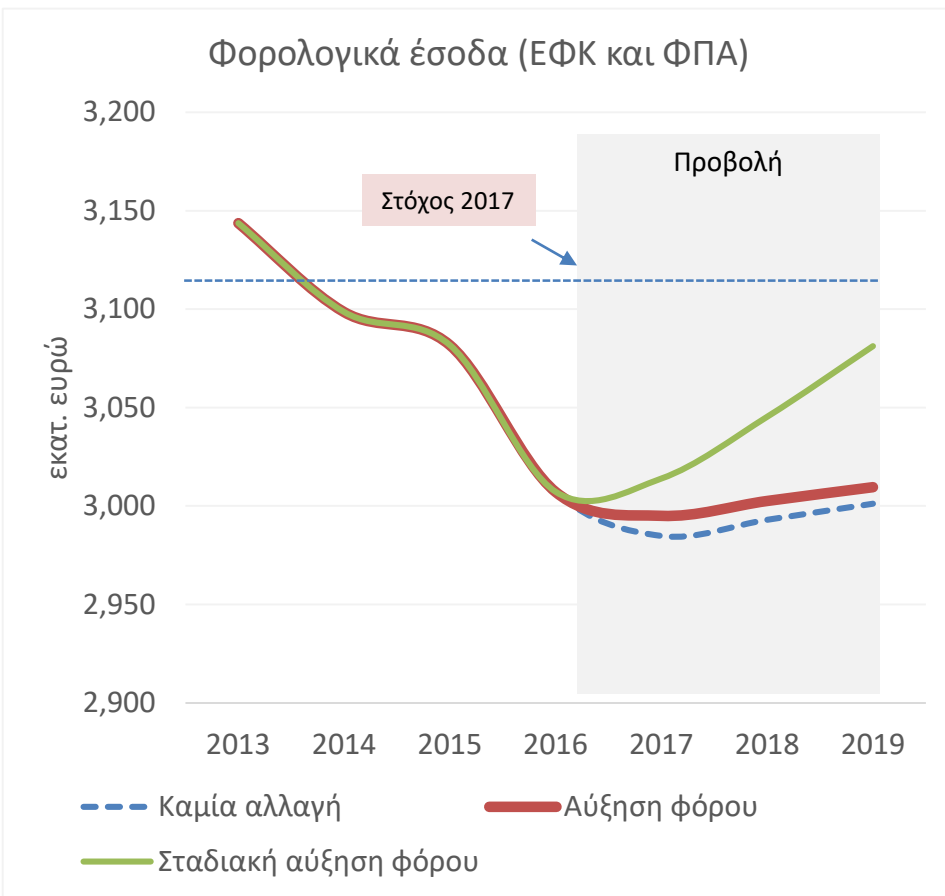
Με τη σταδιακή αύξηση των φόρων, η μείωση της κατανάλωσης τσιγάρων εκτιμάται ότι θα είναι ηπιότερη, φτάνοντας το 11% στο τέλος της τριετίας

Η αύξηση του ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα οδηγήσει σε **αύξηση της κατανάλωσης λεπτοκομμένου καπνού κατά 4% συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στους φόρους**

- Η αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ μεταβάλλει τη σχετική τιμή καπνού/τσιγάρων υπέρ του καπνού, επιδρώντας θετικά στη ζήτηση λεπτοκομμένου καπνού καθώς ένα τμήμα των καπνιστών κατευθύνεται στον καπνό
- Στην ανάλυση δεν έχει ληφθεί υπόψη η **ενδεχόμενη επίπτωση στη ζήτηση καπνού από την αύξηση του μεγέθους της ελάχιστης συσκευασίας σε 30 γραμμάρια**, η οποία θα ωθήσει τις τιμές ανά συσκευασία σε πολύ υψηλότερο από το τρέχον επίπεδο

Τα φορολογικά έσοδα από τα προϊόντα καπνού εκτιμάται ότι θα είναι περίπου €100 εκατ. λιγότερα έναντι του στόχου του Προϋπολογισμού*

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

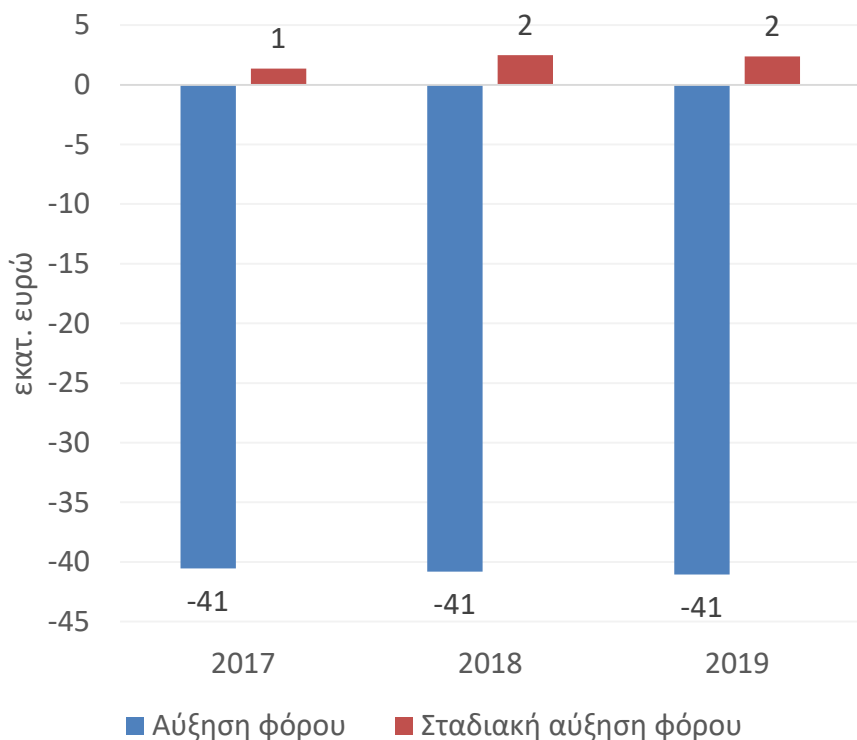
Μεγαλύτερη αύξηση των εσόδων από τους φόρους καπνού (χωρίς να επιτυγχάνεται ο στόχος) εκτιμάται ότι προκύπτει με τη σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Πηγή: Ανάλυση ΙΟΒΕ. *Οι εκτιμήσεις των εσόδων στηρίζονται στην εκτίμηση για την εξέλιξη της ζήτησης. Δεν συνυπολογίζουν την πιθανή αποθεματοποίηση των προϊόντων λόγω αύξησης των φόρων, η οποία μεταβάλλει το προφίλ των εσόδων μειώνοντας τα έσοδα στο έτος εφαρμογής της αύξησης της φορολογίας.

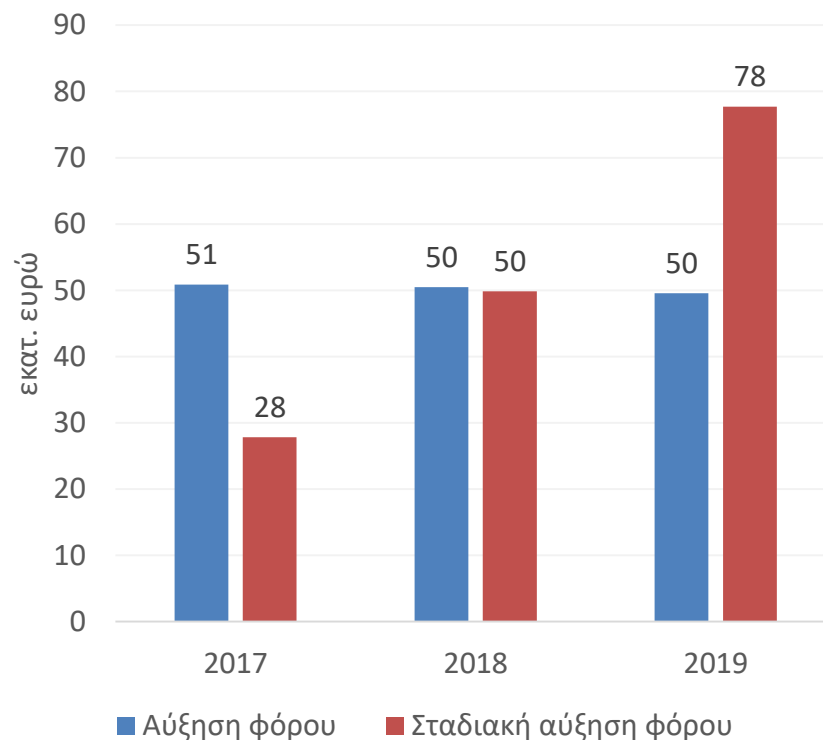

Η αύξηση των φόρων εκτιμάται ότι θα έχει αρνητική επίπτωση στα έσοδα από τα τσιγάρα, η οποία μετριάζεται αν εφαρμοστεί σταδιακή αύξηση των συντελεστών

Έσοδα από τσιγάρα - Διαφορά από σενάριο καμίας αύξησης φόρου

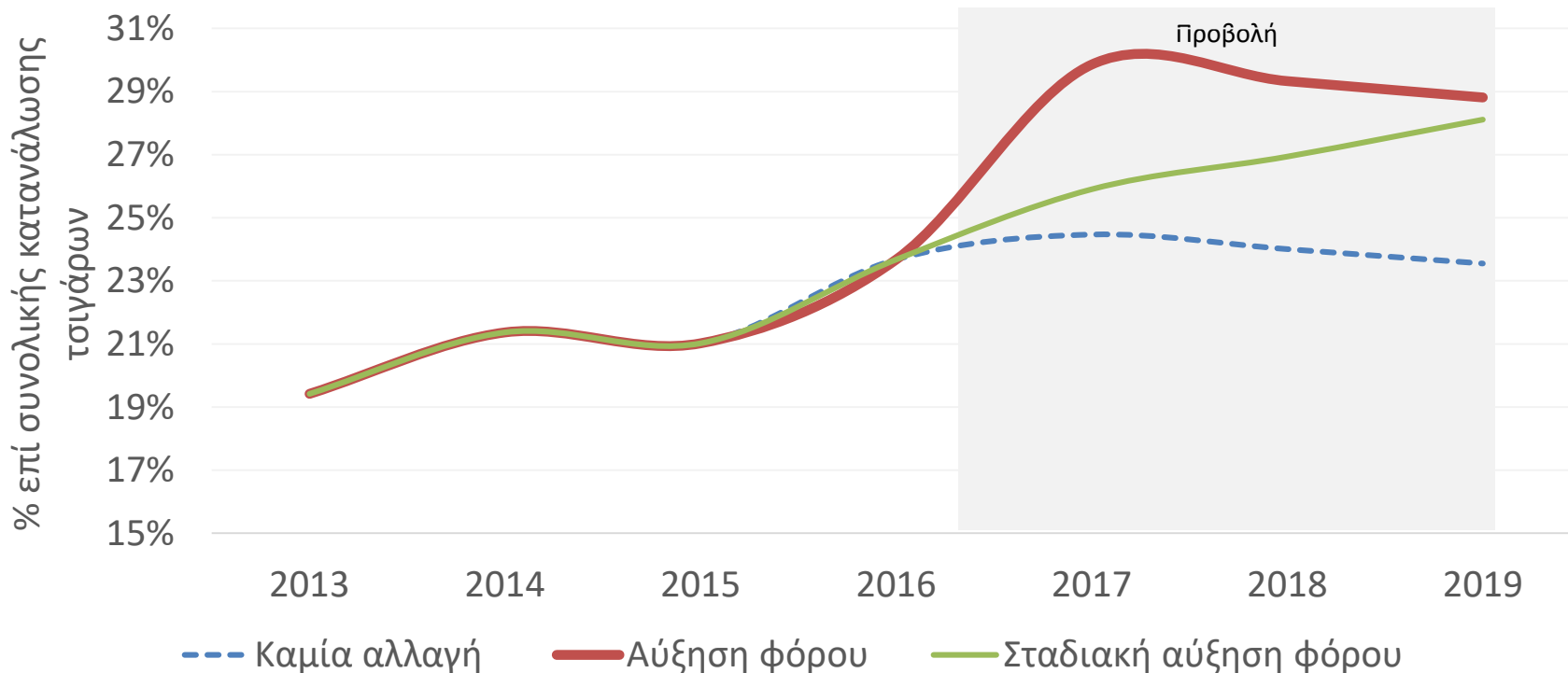
Έσοδα από καπνό - Διαφορά από σενάριο καμίας αύξησης φόρου

Η **αύξηση του ελάχιστου μεγέθους συσκευασίας του καπνού** εντός του 2017 δύναται να εξουδετερώσει το μικρό θετικό αποτέλεσμα για τα έσοδα, οδηγώντας σε **ακόμα μεγαλύτερη πτώση των συνολικών εσόδων από φόρους καπνού έναντι του στόχου**

Η αύξηση των συντελεστών εκτιμάται ότι θα ενισχύσει το λαθρεμπόριο* – Η διείσδυση των παράνομων τσιγάρων θα αυξηθεί σημαντικά, κατά περισσότερο από 5 ποσοστιαίες μονάδες (σε 30% επί της συνολικής κατανάλωσης τσιγάρων)

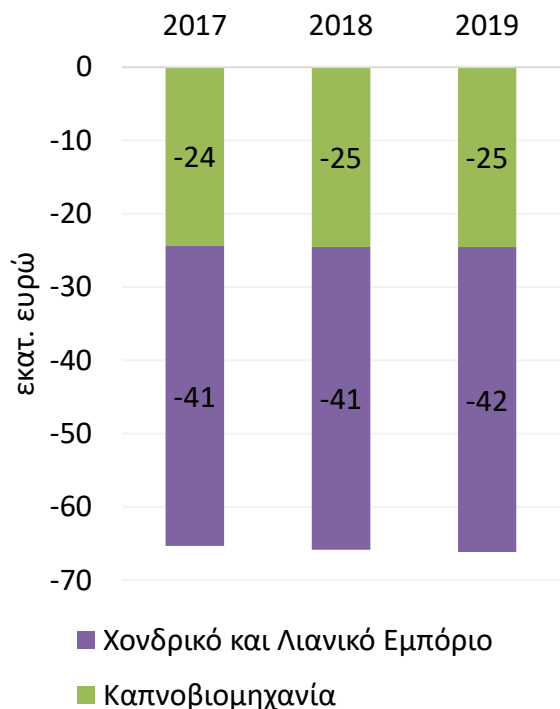
Παράνομα και αφορολόγητα τσιγάρα

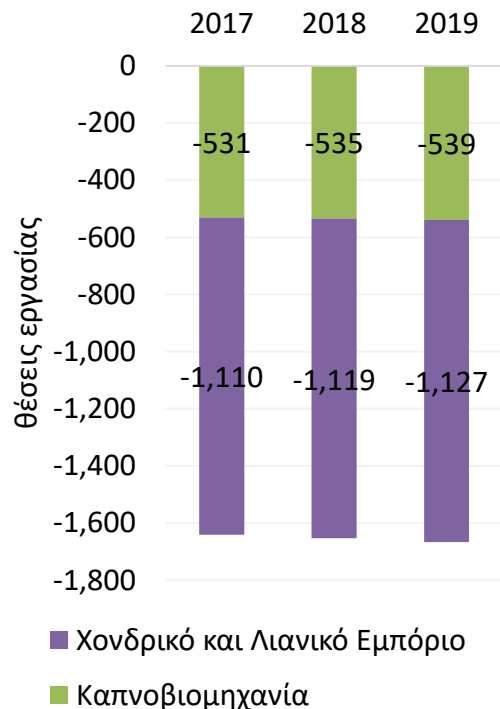
Η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού θα μετριάσει την έξαρση του λαθρεμπορίου τσιγάρων

Επιπλέον, οι οικονομικές επιπτώσεις συγκριτικά με το σενάριο καμίας αλλαγής στους φόρους είναι ιδιαίτερα σημαντικές

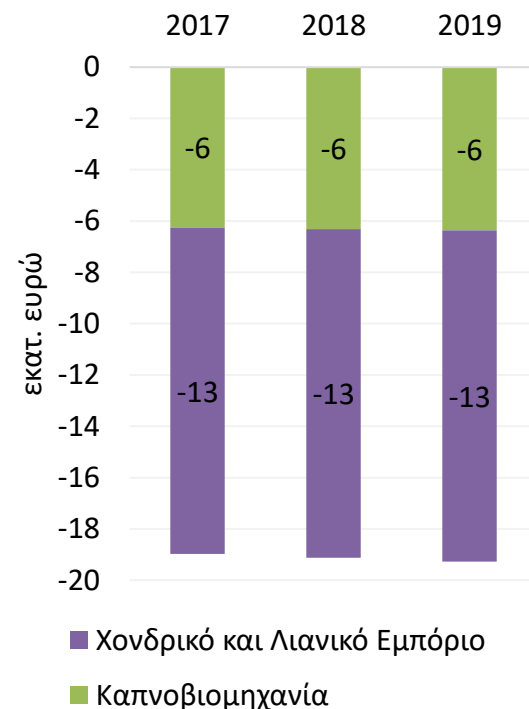
Επίπτωση στην προστιθέμενη αξία

Επίπτωση στην απασχόληση

Επίπτωση στους φόρους και εισφορές

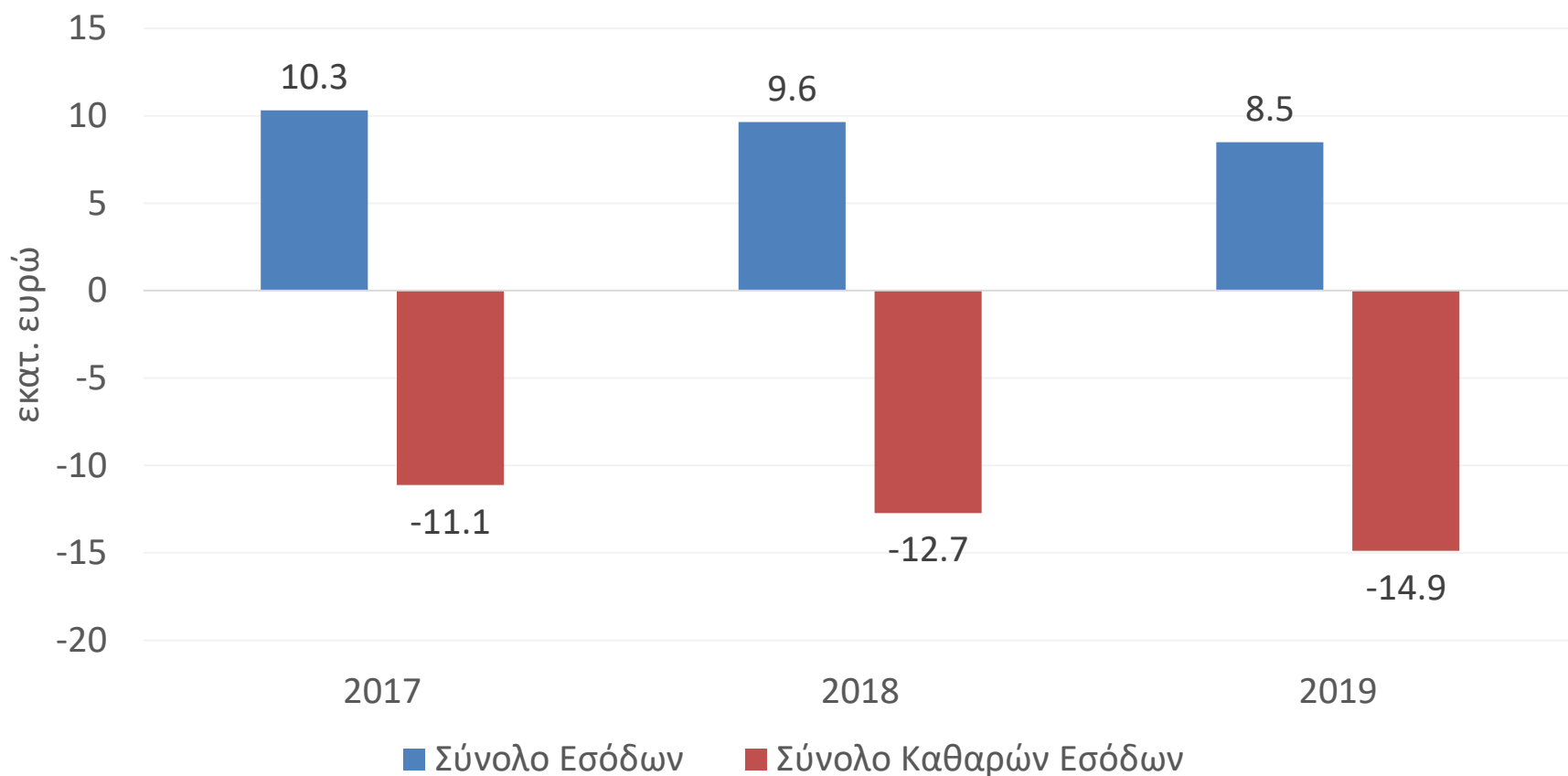

Η προστιθέμενη αξία στην οικονομία εκτιμάται σε ετήσια βάση μικρότερη κατά **€66 εκατ.**, η απασχόληση κατά σχεδόν **1.700 θέσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης** και τα έσοδα από φόρους και εισφορές κατά **€19 εκατ.**

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

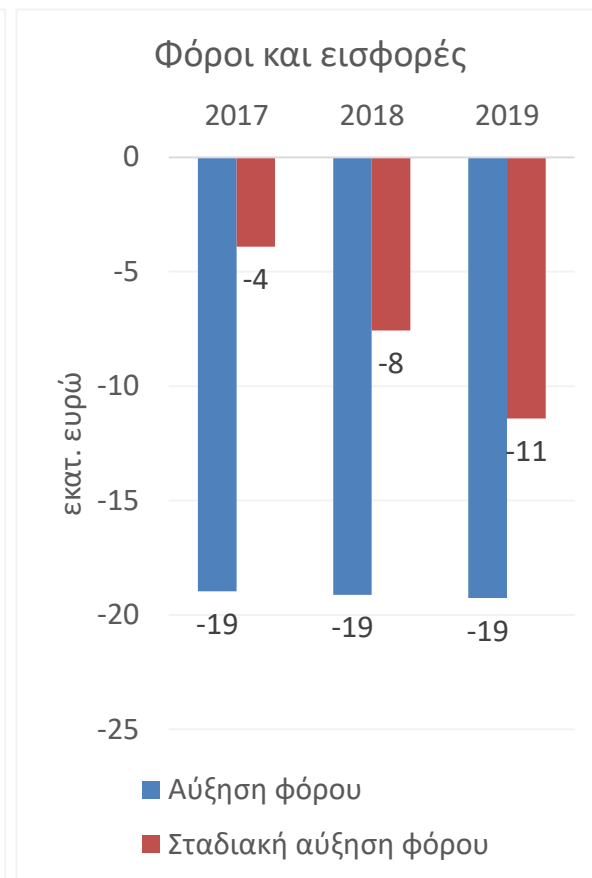
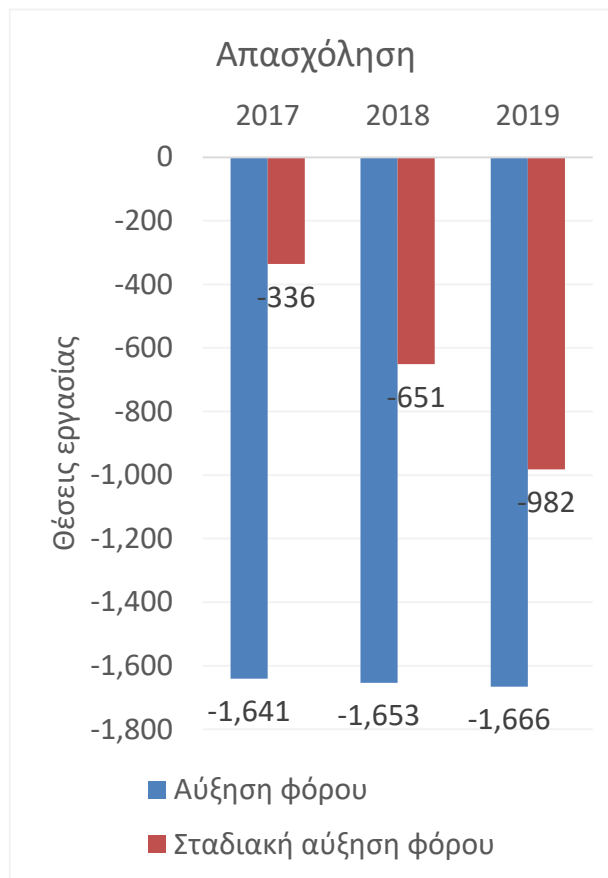
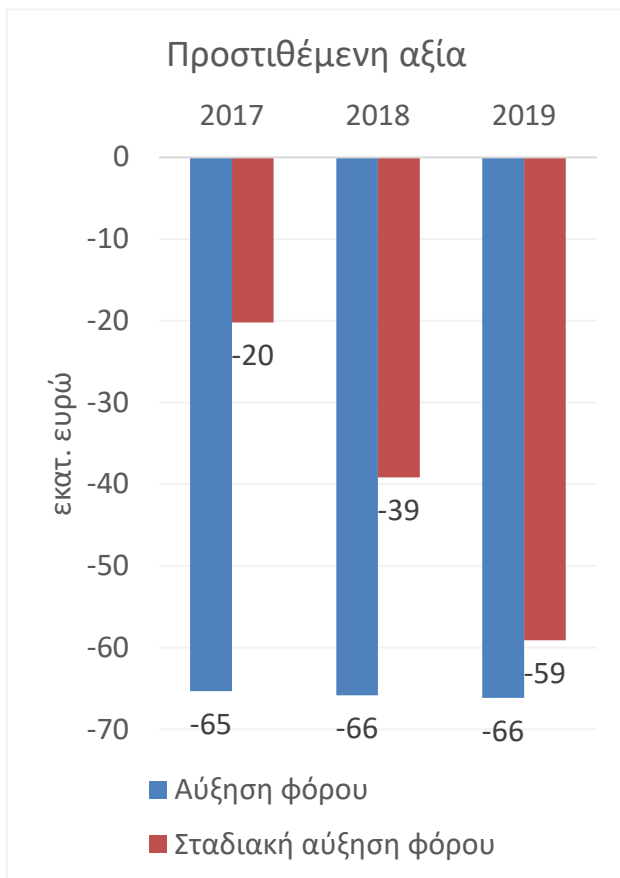
Αν συνυπολογιστεί η απώλεια φόρων και εισφορών, λόγω μείωσης της οικονομικής δραστηριότητας και αύξησης της ανεργίας, το τελικό δημοσιονομικό αποτέλεσμα εκτιμάται αρνητικό

Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ στα προϊόντα καπνού (Σενάριο αύξησης έναντι καμίας αλλαγής στους φόρους)

Η σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού την επόμενη τριετία περιορίζει τις οικονομικές επιπτώσεις

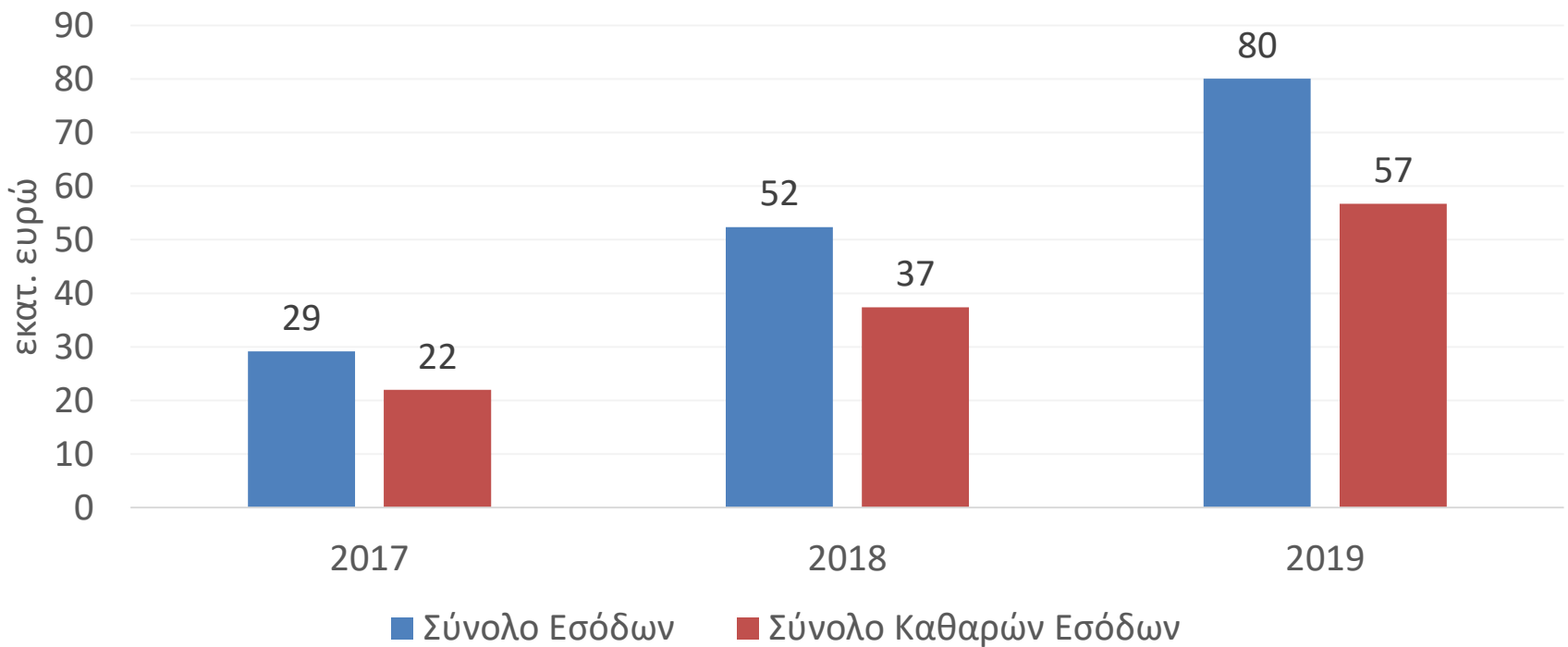
Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Οι απώλειες σε προστιθέμενη αξία περιορίζονται ετησίως κατά **€7-45 εκατ.**, η απασχόληση κατά σχεδόν **700-1.300 θέσεις εργασίας** και τα έσοδα από φόρους και εισφορές κατά **€8-15 εκατ.**

Τα καθαρά συνολικά έσοδα διατηρούν το θετικό τους πρόσημο

Εκτίμηση μεταβολής εσόδων από ΕΦΚ και ΦΠΑ στα προϊόντα καπνού (Σενάριο σταδιακής αύξησης έναντι καμίας αλλαγής στους φόρους)

5 Συμπεράσματα

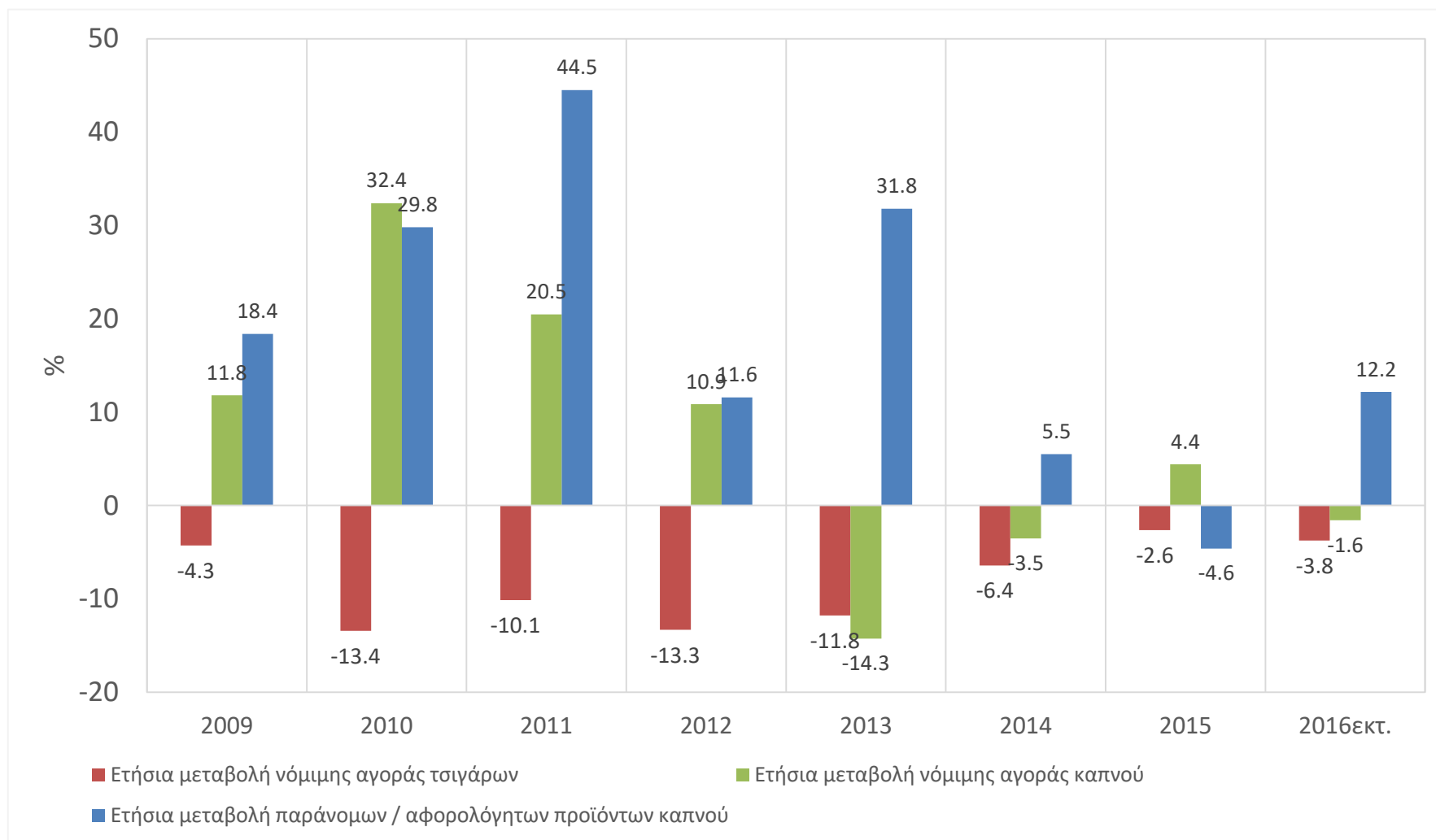
Βασικά συμπεράσματα

- Η αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού τον Ιανουάριο 2017 εκτιμάται ότι δεν θα έχει το προσδοκώμενο αποτέλεσμα για τα φορολογικά έσοδα.
- Η πτώση των φορολογικών εσόδων λόγω μείωσης της ζήτησης των νόμιμων προϊόντων καπνού αντισταθμίζει την αύξηση των φορολογικών εσόδων λόγω αύξησης του φόρου ανά μονάδα προϊόντος. Το αποτέλεσμα αυτό προκύπτει κυρίως από την **επίπτωση στα τσιγάρα**, ενώ η **απόσταση από το στόχο εσόδων για το 2017 εκτιμάται ότι θα ξεπεράσει τα €100 εκατ.**
- Αν ληφθούν υπόψη οι απώλειες εσόδων από φόρους και εισφορές κοινωνικής ασφάλισης από τις σχετιζόμενες οικονομικές δραστηριότητες, η **επίπτωση από την αύξηση των φόρων καπνού στα κρατικά έσοδα εκτιμάται συνολικά αρνητική.**
- Η **αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ αναμένεται να ενισχύσει το λαθρεμπόριο προϊόντων καπνού**, εφόσον δεν εφαρμοστούν πιο αποτελεσματικά μέτρα περιστολής του. Εκτιμάται ότι η διείσδυση των παράνομων τσιγάρων θα αυξηθεί κατά περισσότερο από 5 ποσοστιαίες μονάδες (σε 30% επί της συνολικής κατανάλωσης τσιγάρων), συγκριτικά με την περίπτωση καμίας αλλαγής στη φορολόγηση των προϊόντων καπνού.
- Η **σταδιακή αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ στα προϊόντα καπνού θα έχει καλύτερο δημοσιονομικό αποτέλεσμα** (με απόσταση πάντως από το στόχο) και **ηπιότερες αρνητικές επιπτώσεις στην οικονομική δραστηριότητα και στην απασχόληση.**

6A

Παράρτημα Α: Εξέλιξη κατανάλωσης και φορολογίας προϊόντων καπνού

Ετήσιες μεταβολές στις πωλήσεις προϊόντων καπνού ανά κατηγορία

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Εξέλιξη των φορολογικών συντελεστών στα προϊόντα καπνού

	Συντελεστής ΕΦΚ	ΦΠΑ	Συντελεστής Πάγιου ΕΦΚ	Συντελεστής Ελάχιστου ΕΦΚ	Συντελεστής Αναλογικού ΕΦΚ	Ελάχιστος ΕΦΚ (€ / 000)	Σύνολο Φόρου (€ / 000)	ΜΣΤ (€ / 000)*	Φορολογική Επιβάρυνση (% ΜΣΤ)	ΕΦΚ στον καπνό
Φεβ-09	57.50%	19.00%	5.00%	80.00%	53.83%	69.00 €	110.21 €	150.00 €	73.5%	59%
Ιαν-10	57.50%	19.00%	5.00%	80.00%	53.83%	73.60 €	117.55 €	160.00 €	73.5%	59%
18/1/2010	63.00%	19.00%	7.50%	75.00%	57.08%	75.60 €	126.35 €	160.00 €	79.0%	65%
Μαρ-10	65.00%	21.00%	7.50%	75.00%	58.82%	78.00 €	131.78 €	160.00 €	82.4%	67%
Μαϊ-10	67.00%	23.00%	10.00%	75.00%	58.43%	80.40 €	137.12 €	160.00 €	85.7%	69%
Ιαν-11	65.00%	23.00%	15.00%	75.00%	52.45%	76.35 €	131.04 €	156.56 €	83.7%	67%
Ιουλ-11	65.00%	23.00%	15.00%	100.00%	52.45%	101.80 €	131.04 €	156.56 €	83.7%	67%
Ιαν-12	65.00%	23.00%	15.00%	100.00%	52.45%	105.48 €	135.82 €	162.27 €	83.7%	67%
Νοε-12	69.30%	23.00%	€80.0	102.26%	20.00%	115.00 €	145.34 €	162.27 €	89.6%	153.0 €
Ιαν-13	68.75%	23.00%	€80.0	101.93%	20.00%	115.00 €	145.69 €	164.10 €	88.8%	153.0 €
Ιαν-14	67.10%	23.00%	€82.5	99.98%	20.00%	117.50 €	150.28 €	175.15 €	85.8%	156.7 €
Ιουν-16	64.50%	24.00%	€82.5	98.26%	20.00%	117.50 €	155.45 €	185.40 €	83.8%	156.7 €
Ιαν-17	70.37%	24.00%	€82.5	89.80%	26.00%	117.50 €	166.82 €	185.94 €	89.7%	170.0 €

*Μέση σταθμισμένη τιμή (ΜΣΤ) από Ιαν. 2011

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

6B

Παράρτημα Β: Οικονομικό αποτύπωμα παραγωγής και διανομής προϊόντων καπνού

Η οικονομική επίδραση («αποτύπωμα») του κλάδου και οι οικονομικές επιπτώσεις από την αύξηση της φορολογίας εκτιμήθηκαν με τη χρήση του υποδείγματος εισροών-εκροών του Leontief

Υπόδειγμα εισροών-εκροών του Leontief (ποσότητες):

$$x = (I - A)^{-1} d, \quad y_i = \frac{y_i^0}{x_i^0} x_i$$

όπου x : αξία παραγωγής

I : μοναδιαίος πίνακας

A : πίνακας με τους ενδιάμεσους συντελεστές παραγωγής των κλάδων της ελληνικής οικονομίας

d : μεταβολή της ζήτησης (π.χ. λόγω αύξησης φόρου στα προϊόντα καπνού)

y : μέγεθος που μεταβάλλεται αναλογικά με την αξία παραγωγής (π.χ. προστιθέμενη αξία και απασχόληση)

Το υπόδειγμα υποθέτει σταθερές αποδόσεις κλίμακας, μηδενική ελαστικότητα υποκατάστασης μεταξύ των εισροών, και επαρκή παραγωγική δυναμικότητα και ανθρώπινο δυναμικό στην οικονομία. Χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες εισροών-εκροών της ελληνικής οικονομίας από την Eurostat

Αποτελέσματα ανάλυσης οικονομικής επίδρασης (εισροών-εκροών)

Καπνοβιομηχανία: (1)

<u>Καπνοβιομηχανία</u>	Άμεση	Έμμεση	Προκαλούμενη	Συνολική
Ακαθάριστη αξία παραγωγής	535	399	667	1,601
Προστιθέμενη αξία	220	201	395	817
ΑΕΠ	295	214	485	994
Εισόδημα από εργασία	60	62	102	224
Σύνολο φόροι	69	-9	91	150
Εισφορές εργοδοτών	15	17	28	60
Φόροι και εισφορές	84	8	118	210
Εισαγωγές	0	39	58	96
Απασχόληση (θέσεις εργασίας)	1,790	8,170	7,841	17,801

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Σημ.: Οι εκτιμήσεις αφορούν το έτος 2015 και τα ποσά εκφράζονται σε εκατ. ευρώ.

Αποτελέσματα ανάλυσης οικονομικής επίδρασης (εισροών-εκροών)

Χονδρικό και λιανικό εμπόριο προϊόντων καπνού: (2)

<u>Εμπόριο προϊόντων καπνού</u>	Άμεση	Έμμεση	Προκαλούμενη	Συνολική
Ακαθάριστη αξία παραγωγής	206	122	376	704
Προστιθέμενη αξία	105	70	223	397
ΑΕΠ	132	73	274	479
Εισόδημα από εργασία	49	20	58	126
Σύνολο φόροι	31	5	51	86
Εισφορές εργοδοτών	15	6	16	37
Φόροι και εισφορές	46	11	67	123
Εισαγωγές	0	9	32	42
Απασχόληση (θέσεις εργασίας)	5,216	1,126	4,420	10,762

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Πηγή: Ανάλυση IOBE

Σημ.: Οι εκτιμήσεις αφορούν το έτος 2015 και τα ποσά εκφράζονται σε εκατ. ευρώ.

Αποτελέσματα ανάλυσης οικονομικής επίδρασης (εισροών-εκροών)

Παραγωγή και εμπόριο προϊόντων καπνού: (3)=(1)+(2)

<u>Παραγωγή και εμπόριο προϊόντων καπνού</u>	Άμεση	Έμμεση	Προκαλούμενη	Συνολική
Ακαθάριστη αξία παραγωγής	741	522	1,043	2,305
Προστιθέμενη αξία	325	271	618	1,214
ΑΕΠ	427	287	759	1,473
Εισόδημα από εργασία	109	81	160	350
Σύνολο φόροι	100	-5	142	236
Εισφορές εργοδοτών	30	23	43	97
Φόροι και εισφορές	130	19	185	333
Εισαγωγές	0	48	90	138
Απασχόληση (θέσεις εργασίας)	7,006	9,296	12,261	28,563

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Πηγή: Ανάλυση IOBE

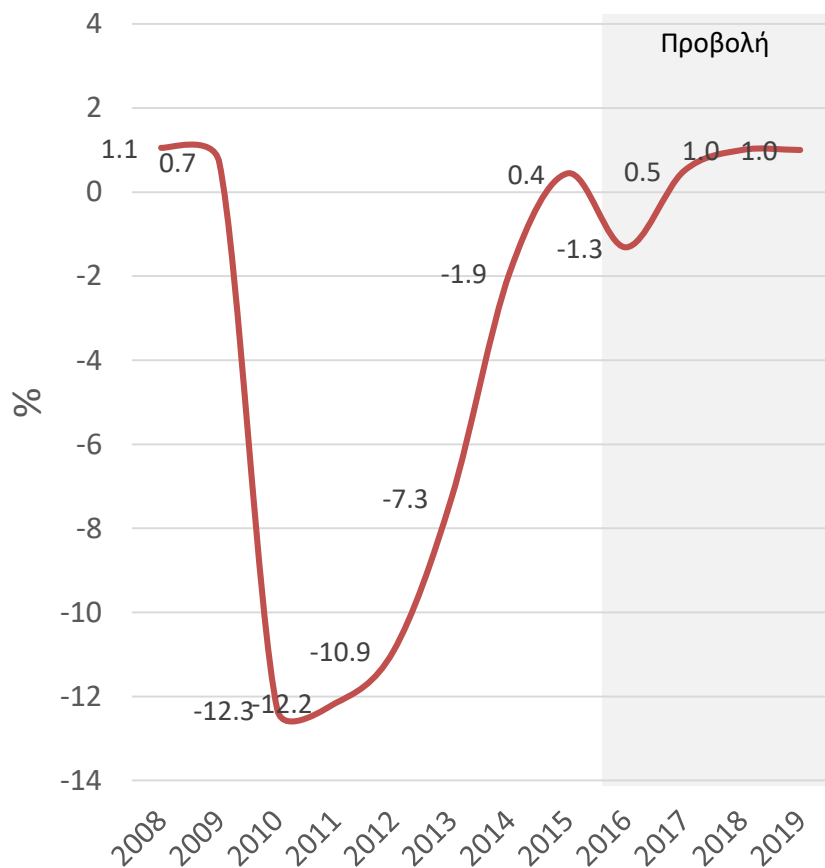
Σημ.: Οι εκτιμήσεις αφορούν το έτος 2015 και τα ποσά εκφράζονται σε εκατ. ευρώ.

6Γ

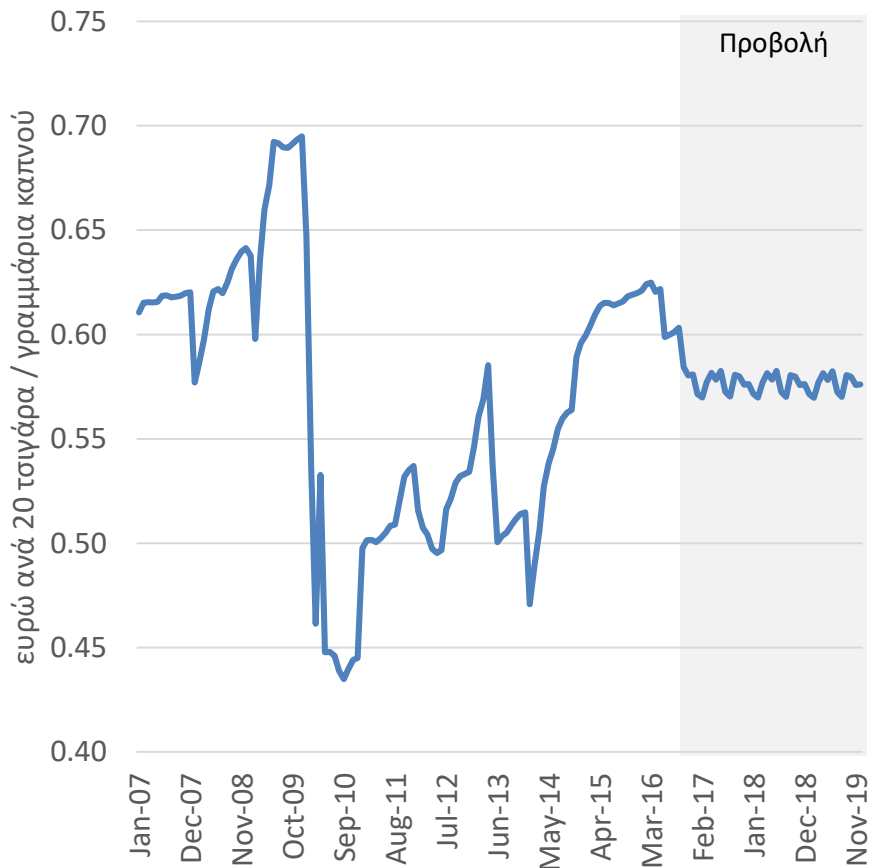
Παράρτημα Γ: Εκτίμηση επιπτώσεων
από την αύξηση των συντελεστών ΕΦΚ

Η ανάλυση στηρίζεται σε υποθέσεις σχετικά με την εξέλιξη του διαθέσιμου εισοδήματος και της τιμής προ φόρων των προϊόντων καπνού την περίοδο 2017-2019

% Ετήσια μεταβολή δείκτη διαθέσιμου εισοδήματος

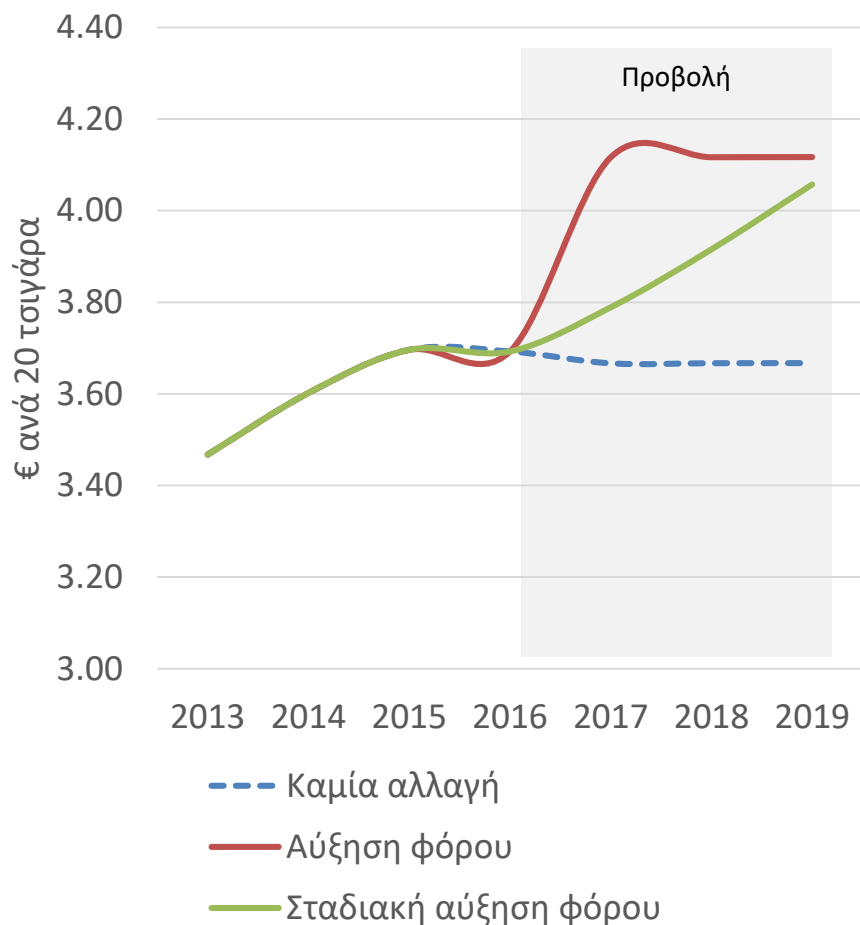
Μέση μηνιαία τιμή προ φόρων των προϊόντων καπνού

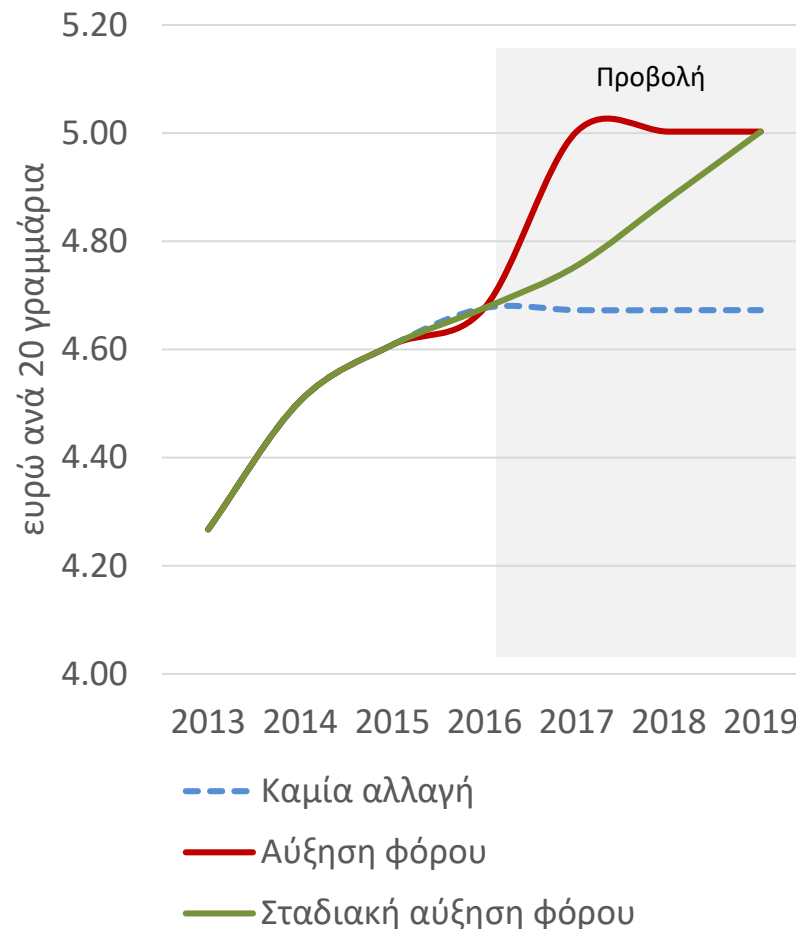
Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Η προβολή στο μέλλον των τιμών των προϊόντων καπνού διαφοροποιείται ανάλογα με το σενάριο φορολόγησης

Τιμές τσιγάρων

Τιμές λεπτοκομένου καπνού

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολόγησης των προϊόντων καπνού

Η εκτίμηση της επίπτωσης από την αύξηση των φόρων πραγματοποιήθηκε με την εξειδίκευση οικονομετρικών υποδειγμάτων ζήτησης για τις επιμέρους αγορές προϊόντων καπνού

Τσιγάρα

Συνολική δαπάνη ως συνάρτηση:

- Δείκτη μέσης τιμής τσιγάρων
- Δείκτη διαθέσιμου εισοδήματος

Μερίδια ανά τιμολογιακή κατηγορία:

- Συνολική δαπάνη για τσιγάρα
- Τιμές τσιγάρων ανά κατηγορία

Λεπτοκομμένος καπνός

Συνολική ποσότητα λεπτοκομμένου καπνού ως συνάρτηση:

- Σχετικής μέσης μηνιαίας τιμής
- Δείκτη διαθέσιμου εισοδήματος

Αφορολόγητα/παράνομα προϊόντα καπνού

Τσιγάρα:

- Δείκτης τιμών τσιγάρων
- Δείκτη διαθέσιμου εισοδήματος

Καπνός:

- Δείκτης τιμών λεπτοκομμένου καπνού
- Δείκτη διαθέσιμου εισοδήματος

Περιγραφή πηγών δεδομένων της οικονομετρικής ανάλυσης

Τα στοιχεία που χρησιμοποιήθηκαν στις οικονομετρικές εκτιμήσεις καλύπτουν την περίοδο από τον Ιανουάριο 2007 έως τον Σεπτέμβριο 2016 και προέρχονται από την εταιρία ερευνών Nielsen.

Τα στοιχεία περιλαμβάνουν την κατανάλωση τσιγάρων ανά τιμολογιακή κατηγορία (χαμηλή, ενδιάμεση, υψηλή τιμή) και λεπτοκομμένου καπνού, καθώς και τις αντίστοιχες σταθμισμένες (με βάση τις πωλήσεις) μέσες τιμές.

Χρησιμοποιήθηκαν επίσης στοιχεία από το empty racks survey της Nielsen συνδυαστικά με στοιχεία που παρουσιάζονται στην έκθεση Project Sun 2015 της εταιρείας KPMG σχετικά με το μέγεθος της κατανάλωσης αφορολόγητων τσιγάρων στην Ελλάδα.

Τριμηνιαία στοιχεία σχετικά με το διαθέσιμο εισόδημα των νοικοκυριών για την περίοδο Ιανουάριος 2007-Ιούνιος 2016 αντλήθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ. και έγινε μετατροπή τους σε μηνιαία συχνότητα.

Μηνιαία στοιχεία σχετικά με το δείκτη τιμών καταναλωτή αντλήθηκαν από την ΕΛ.ΣΤΑΤ.

Οικονομετρικά αποτελέσματα

Συνολική δαπάνη για τσιγάρα

	Ελαστικότητα	Τυπικό σφάλμα	t-statistic	P value	Διάστημα εμπιστοσύνης 95%	
Δείκτης τιμών τσιγάρων	-0.67	0.11	-6.10	0.00	-0.88	-0.45
Διαθέσιμο εισόδημα	0.57	0.17	3.46	0.00	0.24	0.90

- Περίοδος εκτίμησης: Ιανουάριος 2007 – Σεπτέμβριος 2016
 - Πηγές στοιχείων:
 - Κατανάλωση και τιμές προϊόντων καπνού – Nielsen
 - Διαθέσιμο εισόδημα – ΕΛ. ΣΤΑΤ.
 - Γενικός Δείκτης Τιμών Καταναλωτή – ΕΛ.ΣΤΑΤ.
 - Μέθοδος οικονομετρικής εκτίμησης – Robust Regression (Weighted Least Squares)
 - Δείκτης τιμών καπνικών – εκτίμηση με τη μέθοδο του Stone
-
- Πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος κατά 10% οδηγεί σε μείωση της δαπάνης για νόμιμα τσιγάρα κατά 5,7%
 - Αύξηση της μέσης τιμής τσιγάρων κατά 10% οδηγεί σε πτώση της δαπάνης για νόμιμα τσιγάρα κατά 6,7%

Για να εκτιμήσουμε τη ζήτηση τσιγάρων λαμβάνοντας υπόψη τη δυνατότητα υποκατάστασης μεταξύ των κατηγοριών τσιγάρων εφαρμόσαμε το υπόδειγμα LA-AIDS

- Το υπόδειγμα Linear Approximation – Almost Ideal Demand System (LA-AIDS) των Deaton & Muellbauer (1980) εφαρμόζεται σε συστήματα ζήτησης αγαθών, όπου παρατηρείται στενή υποκατάσταση μεταξύ των αγαθών του συστήματος.
- Το μεγάλο πλεονέκτημα των συστημάτων ζήτησης είναι ότι επιτρέπουν την εκτίμηση συμμετρικών ελαστικοτήτων υποκατάστασης.
- Η δημοτικότητα του LA-AIDS οφείλεται στο γεγονός ότι προκύπτει από την ελαχιστοποίηση συνάρτησης δαπανών. αρκετά γενικευμένης μορφής.
 - Με αυτό τον τρόπο συνδέεται στενά με τη μικροοικονομική θεωρία.
- Εκτιμήθηκε ως σύστημα με τη μέθοδο Seemingly Unrelated Regressions (SUR)
 - Η συσχέτιση μεταξύ των καταλοίπων των εξισώσεων λαμβάνεται υπόψη

$$\Delta w_i = \beta_i \Delta \ln \left(\frac{x}{P} \right) + \sum_j \gamma_{ij} \Delta \ln p_j$$

$$\ln P = \sum_j w_j \Delta \ln p_j$$

w_i : Μερίδιο της κατηγορίας τσιγάρων i στη συνολική δαπάνη

p_i : Τιμή της κατηγορίας τσιγάρων j

x : Συνολική δαπάνη τσιγάρων

P : Δείκτης τιμών του Stone

Οικονομετρικά αποτελέσματα

Ζήτηση λεπτοκομμένου καπνού

Error correction model - ADL(1,1)	Ελαστικότητα	Τυπικό σφάλμα	t-statistic	P value	Διάστημα εμπιστοσύνης 95%	
Διαθέσιμο εισόδημα, πρώτη διαφορά	-0.55	0.34	-1.62	0.11	-1.23	0.12
Διαθέσιμο εισόδημα προηγούμενης περιόδου	-1.11	0.16	-7.1	0.00	-1.43	-0.80
Σχετική τιμή λεπτοκομμένου καπνού, πρώτη διαφορά	-1.38	0.62	-2.22	0.03	-2.62	-0.15
Σχετική τιμή λεπτοκομμένου καπνού προηγούμενης περιόδου	-1.48	0.22	-6.74	0.00	-1.92	-1.04
Κατανάλωση λεπτοκομμένου καπνού προηγούμενης περιόδου	-0.62	0.08	-7.47	0.00	-0.78	-0.45

- Σύμφωνα με τις οικονομετρικές εκτιμήσεις, μια αύξηση της σχετικής τιμής καπνού κατά 10% οδηγεί σε πτώση της κατανάλωσης καπνού κατά 13,8% βραχυπρόθεσμα και κατά 23,9% σε βάθος χρόνου
- Πτώση του διαθέσιμου εισοδήματος κατά 10% οδηγεί σε αύξηση της ζήτησης για λεπτοκομμένο καπνό κατά 5,5%, αλλά το αποτέλεσμα δεν είναι στατιστικά σημαντικό σε επίπεδο 5%

Οικονομετρικά αποτελέσματα

Μερίδιο παράνομων τσιγάρων

	Συντελεστής	Τυπικό σφάλμα	t-statistic	P value	Διάστημα εμπιστοσύνης 95%	
Δαπάνη στη νόμιμη αγορά τσιγάρων	-0.03	0.01	-4.11	0.00	-0.05	-0.02
Δείκτης τιμών των νόμιμων τσιγάρων	0.07	0.00	17.81	0.00	0.06	0.08

- Το μερίδιο της ζήτησης για παράνομα τσιγάρα επηρεάζεται από τις τιμές των νόμιμων τσιγάρων και τη δαπάνη για νόμιμα τσιγάρα
- Μέρος της ζήτησης για νόμιμα καπνικά προϊόντα που χάνεται κατευθύνεται στην παράνομη αγορά
- 10% μείωση της δαπάνης για νόμιμα τσιγάρα μεταφράζεται σε αύξηση του μεριδίου των παράνομων τσιγάρων κατά 0,3%.
- 10% αύξηση του δείκτη τιμών των νόμιμων τσιγάρων οδηγεί σε αύξηση του μεριδίου των παράνομων τσιγάρων κατά 0,7%.

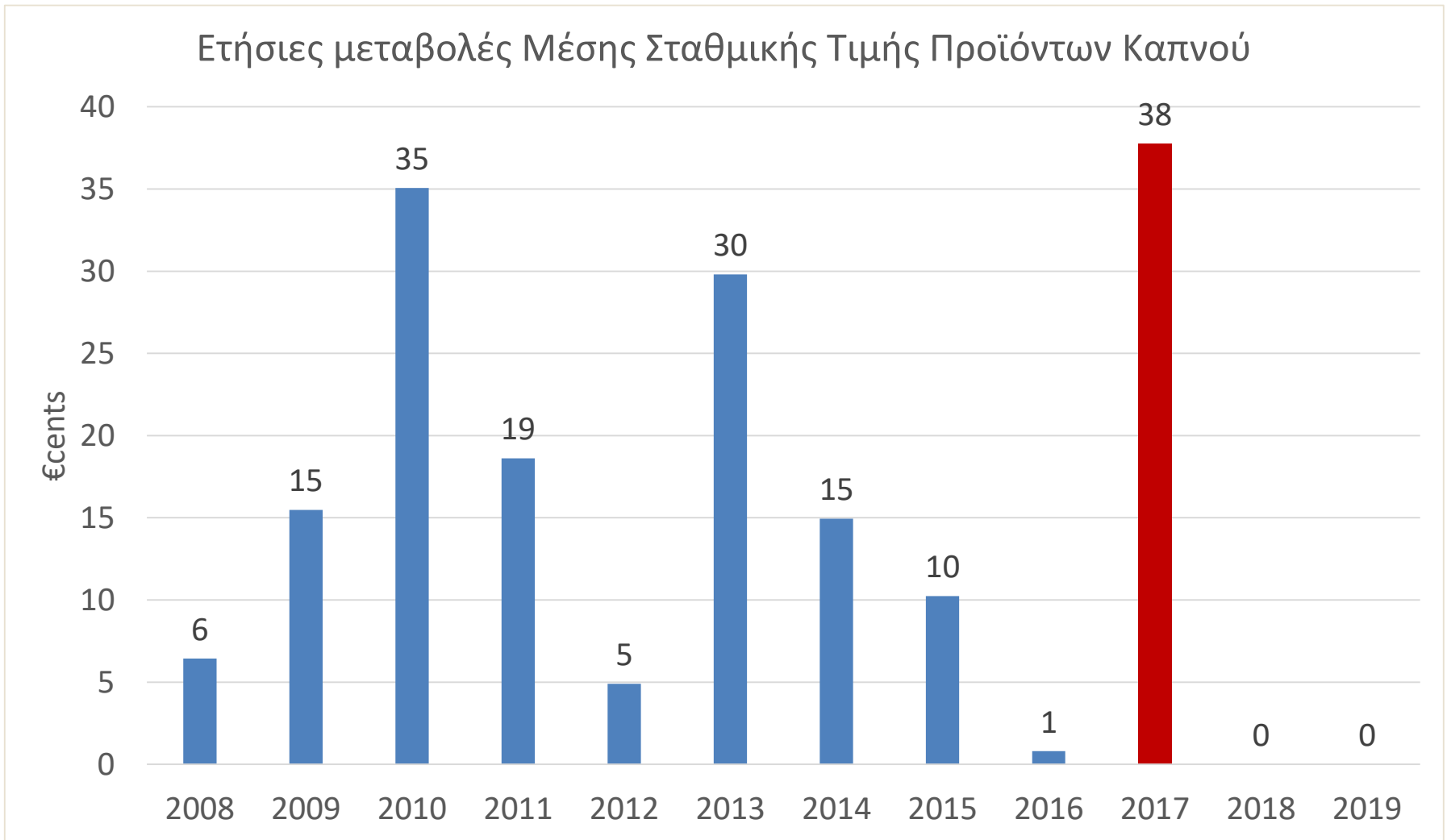
Η διόρθωση της προβολής ζήτησης στηρίζεται σε παράγοντες που επηρεάζουν τη συμπεριφορά του καταναλωτή...

- Σύμφωνα με τη θεωρία προοπτικής (prospect theory)⁽¹⁾ η αξία που λαμβάνουν τα άτομα (π.χ. από την συμμετοχή σε ένα παίγνιο ή την αγορά ενός προϊόντος) ορίζεται με βάση τα αντιλαμβανόμενα κέρδη ή ζημιές σε σύγκριση με κάποιο **φυσικό σημείο αναφοράς (reference point)**. Δηλαδή, τα άτομα αντιδρούν σε αντιλαμβανόμενες συγκρίσεις και όχι στις πραγματικές αλλαγές στο επίπεδο τιμών. Ένα βασικό συμπέρασμα αυτής της θεωρίας είναι ότι η αξία που αποκομίζει ένα άτομο από τυχόν κέρδη είναι μικρότερη από την αρνητική αξία που έχουν ισόποσες ζημιές. Προϋπόθεση για να ισχύει αυτό είναι η σταθερότητα του σημείου αναφοράς που έχουν τα άτομα.
- Σε πολλές περιπτώσεις οι επιχειρήσεις αυξάνουν σταδιακά τις τιμές τους ώστε ο καταναλωτής να προσαρμόζεται στο αυξημένο επίπεδο τιμών. Οι επιχειρήσεις σε αυτές τις περιπτώσεις εκτιμούν ότι **οι τιμές αναφοράς των καταναλωτών** προσαρμόζονται καθώς οι τιμές αυξάνονται. Σε αυτή την περίπτωση οι πολλαπλές (σταδιακές) απώλειες από την αύξηση των τιμών φαίνονται στους καταναλωτές μικρότερες σε σύγκριση με μια απότομη αύξηση των τιμών σε παρόμοιο ύψος.
- Μια μεγάλη αύξηση τιμών μπορεί να επισπεύσει την απόφαση μη αγοράς ενός προϊόντος ή τη δραστική μείωση της κατανάλωσής του. **Σταδιακές και μικρότερες αυξήσεις τιμών ακόμα και αν τελικά καταλήγουν στο ίδιο επίπεδο τιμών, δεν προκαλούν δραστικές περικοπές στην κατανάλωση**, καθώς οι καταναλωτές προσαρμόζονται σταδιακά στις αυξήσεις τιμών.
- Από πειραματικές έρευνες⁽²⁾ προκύπτουν ενδείξεις ότι οι διαδοχικές μικρές αυξήσεις στην τιμή ενός προϊόντος οδηγούν σε μικρότερη μείωση της ζήτησης συγκριτικά με την περίπτωση μιας απότομης αύξησης της τιμής του προϊόντος όσο μεγαλύτερο είναι το πλήθος (συχνότητα) αγορών ενός προϊόντος μεταξύ των αυξήσεων στις τιμές.

(1) Kahneman Daniel, and Amos Tversky (1979), "Prospect Theory: An Analysis of Decision Under Risk" *Econometrica*, 47, 263-291

(2) Jitendra K. Tewari (2015), Price change strategies over time – using dramatic major changes versus smaller incremental changes, *Journal of Behavioral Studies in Business* Volume 8, February

...καθώς πρόκειται για τη μεγαλύτερη αύξηση στις μέσες τιμές των προϊόντων καπνού τα τελευταία χρόνια, η οποία κάνει πολύ πιθανή την εντονότερη αντίδραση της ζήτησης

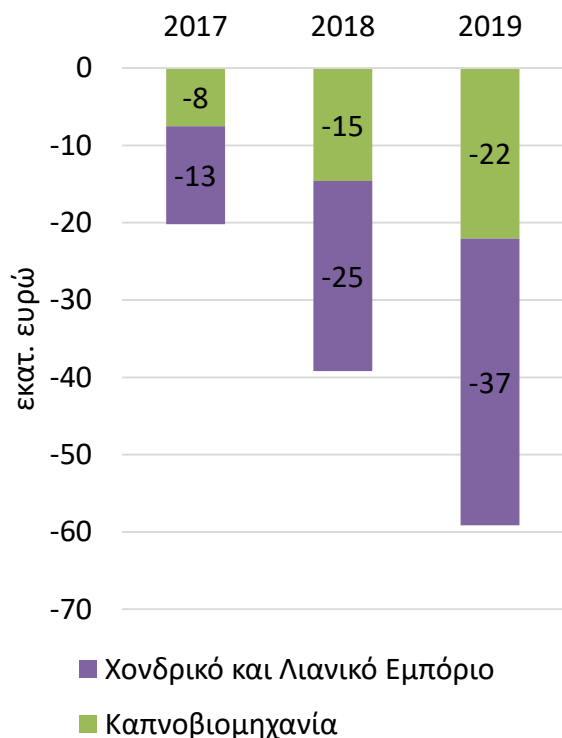
Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Αποτελέσματα εναλλακτικών σεναρίων φορολόγησης

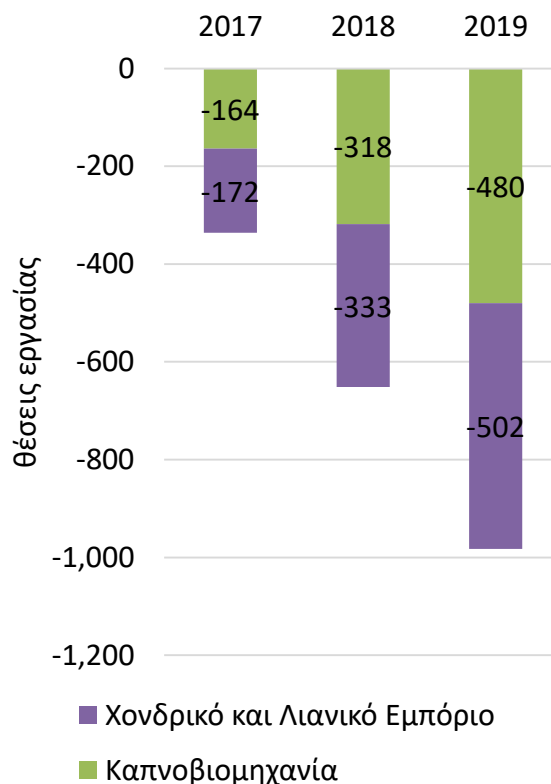
	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Φορολογικά έσοδα – ΕΦΚ και ΦΠΑ (εκ. ευρώ)							
Καμία αλλαγή	3,144	3,099	3,082	3,007	2,985	2,993	3,001
Αύξηση φόρου	3,144	3,099	3,082	3,007	2,995	3,003	3,010
Σταδιακή αύξηση φόρου	3,144	3,099	3,082	3,007	3,014	3,045	3,081
Κατανάλωση τσιγάρων (εκ. τσιγάρα)							
Καμία αλλαγή	18,429	17,246	16,793	16,161	16,180	16,285	16,392
Αύξηση φόρου	18,429	17,246	16,793	16,161	14,126	14,218	14,311
Σταδιακή αύξηση φόρου	18,429	17,246	16,793	16,161	15,574	15,081	14,559
Κατανάλωση καπνού (τόνοι)							
Καμία αλλαγή	2,452	2,366	2,470	2,431	2,375	2,335	2,293
Αύξηση φόρου	2,452	2,366	2,470	2,431	2,429	2,389	2,347
Σταδιακή αύξηση φόρου	2,452	2,366	2,470	2,431	2,463	2,456	2,476
Παράνομα τσιγάρα (% συνολικού όγκου πωλήσεων)							
Καμία αλλαγή	19%	21%	21%	24%	24%	24%	24%
Αύξηση φόρου	19%	21%	21%	24%	30%	29%	29%
Σταδιακή αύξηση φόρου	19%	21%	21%	24%	26%	27%	28%

Οικονομικές επιπτώσεις στο σενάριο σταδιακής αύξησης των συντελεστών

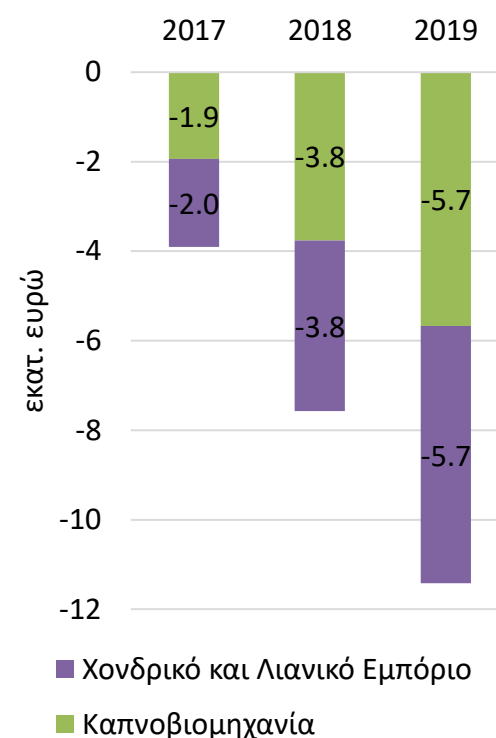
Επίπτωση στην προστιθέμενη αξία

Επίπτωση στην απασχόληση

Επίπτωση στους φόρους και εισφορές

Η προστιθέμενη αξία στην οικονομία εκτιμάται σε ετήσια βάση μικρότερη κατά **€20-59 εκατ.**, η απασχόληση κατά σχεδόν **335-980 θέσεις εργασίας** και τα έσοδα από φόρους και εισφορές κατά **€4-11 εκατ.**

Επιπτώσεις από τη νέα αύξηση της φορολογίας των προϊόντων καπνού

Οι κρίσεις επί θεμάτων πολιτικής και οι προτάσεις που περιέχονται στην παρούσα ανάλυση, εκφράζουν τις απόψεις των ερευνητών και δεν αντανακλούν, κατ' ανάγκη, τη γνώμη των μελών του ΙΟΒΕ, της Διοίκησης ή των μελών του.

Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών (ΙΟΒΕ)
Τσάμη Καρατάσου 11. 117 42 Αθήνα
Τηλ.: (210 9211200-10). Fax: (210 9228130 & 210 9233977)
E-mail: iobe@iobe.gr - URL: <http://www.iobe.gr>

